

C
N 64

49

Marfa

IIVO
NIKUTJEV

80013492
ePas-kizi

20/21

C
N 64
I I V O N I K U T J E V

MARFA

Saanut ensimmäisen palkinnon Valtion
Kustannusliike Kirjan korjalannurteisten
novellien kirjoituskilpailussa

VALTION KUSTANNUSLIIKE KIRJA / PETROSKOI 1935

Национальная
библиотека
Республики Карелия

И. НИКУТЬЕВ

МАРФА

MARFA

— Ka minnepä sie toas olet sitä matassa, sano Hilipän Moarie Seppo Mäkelälle veiltä tullessah, kun Seppo sattu siitä hiän pihoitshi matkoamah.

— Metson kiimoih läksin, pyörähytti Seppo hänellä vastah da kiirehti matkoah.

Seppo oli jo kyllästyn koko Moarieh.

— Hänen pitäy kaikki tietöä: minne mänet da mistä tulet, mitä roat, mitä syöt?

Sentäh hiän puutillah ei ni vastoamah ruvennun. Jälestipäin hiän huomasi, jotta ei se piikki sattun oikieh bokkah, ka kun tuli sanotuksi, ni sillä ei voinun ni mitä.

— Eihän nyt syystalvella mikänä metson kiima-aika ole, nakro hiän itshekseh. — Totta se Moarieki sen huomasi, kun ei pitemmäti pakauttelomah ruvennun.

Seppo sano lähtiessäh klubin siivoojalle, jotta pitäis ovia kiinni, eikä piestäis ni ketä sinne seämeh pahoa roatamah. Da vatierasah sano emännälle:

— Mie tulen, moshet buit, nedälin tahi kahen mäntyö kotih, ennen elkeä ni vuottoat.

A asietah hiän ei sanon. Sitä hiän ei ni konsa selittän, eikä lähtiessä, eikä tultuo. Da mitäpä hiän vanha emäntä ois siitä i viisastun. Ei hiän ni välittän.

— Tämä se vasta on mukava klubinhoitaja, kun vain muutaman kerran vuuvessa pistäytyy nenöäh näyttämässä klubilla niinkuin vierahan kylän poika da siitä toas lähtöy matkah, duumaitih kylän rahvas.

Da niin se i oli. Konsa puoluehjatsheikka, konsa kyläneuvosto, Oso da konsa kenki komenneltih toisih kyläh — kamppailuo suorittamah. Oli niitä silloin niitä kamppailujaki, ei muuta kuin kamppailujen varassa elettihi.

— Mäne elonkorjuuta selittämäh, mäne metshätöih, tukkikämpällä, mäne kevät kylvölöih, mäne varojen mobilisoimista suorittamah da sitä aina löyty jos yhtä yhkyrie.

Seppo oli jo niin tottun mänömiseh, jotta kun vain paistih uudesta kamppailusta, ni hiän jo alko kesseliäh evähie laittoa:

— Lähtö tässä kuitenkin tulou, soatto hiän sanuo emännälläh.

Seppo oli nyt Haukiniemeh mänössä. Hiän mäni tärkietä asieta täyttämäh. Puoluehjatsheikka komensi hänet nyt sinne perustamah arttelin aloteriymöä, — niin justih, aloteriymöä. Seppo sitä ensin ei itshekänä oikein tahton muistoa, vaan kun männessäh vielä monta kertoa jankutti, ni jäi se piäh. Ei sitä tietän monikana. Sinä vuotena vasta ensimmäisen kerran ruvettih pakajamah suuremmakkali koko arttelijassakastaki. A Sundmanni ei ollut kahen nedälin aikana muuta paissutkana kun aina vain arttelista.

Seppuo ei kuitenkin varauttan männessäh vaikka hiän tiesi, jotta kyllä ne varsinki naiset näytetäh hänelle arttelie, kun ensi kerta kuullah.

Kun mäni kyläh, ni ensimmääksi juoksi nuorisojatsheikan sihteerin luo da sano, jotta nuorisoliittolaiset pitäy kutshuo kokoukseh.

— Aloteryhmöä mie nyt tulin tänne perustamah, selitti Seppo kun nuorisoliittolaiset keräyvyttih punanurkkah.

— Mi se semmoini ryhmä on? Hyö ei ole kuultu sitä ni ilmasessa ijässäh, sanottih yhestä suusta kaikki nuorisoliittolaiset.

Seppo näki, jotta kyllä mie kyläh taisin joutuoki. Ei ne nuorisoliittolaiset ymmärretty vielä senki jälkeh, kun hiän piti selostuksen.

— Vanhemmat ei liitytä siih ryhmäh. Jos mie liityn, ni ajetah pois kojista, jos en liity, ni ajetah pois nuorisoliitosta.

Tämä se oli suuri kysymys. Se tuli joka-hisella nuorisoliittolaisella mieleh:

— Paha ois jo näin nuorena lähtie moailmoa kiertämäh, jos kojista ajetah da paha on seki, kun ajetah nuorisoliitosta: sanotah, jotta siinä on nuorisoliittolaiset, vanhempieh varatah da arttelie arassellah.

Mahvon Marfaki tätä asieta rupesi oikein ajattelomah:

— Jos liityt siih ryhmäh, ni soat männä ryhmäs da i sen ruotshilaises kera tämän katon alta minne tiijät, oli toatto kokoukseh lähtiessä sanon.

Hiän siinä ajatellessah rupesi muistelomah selostusta:

— Hyvin se miellytti. A vielä enemmän selostaja. Oho kehvelillä kun on hyvä suplinki. Tuo velli vois yhessä viijessä minuutissa miun kaikki tiätämiset sanuo. Da kun on vielä vorssa. Ei ole

tukat takussa niinkuin Poavilan Simanalla, eikä partajouhet törötä niinkuin kuusen njuavat... Mi nimihän tuolla mahtau olla? Hänen näkö ru-sotti tätä sanoessa niinkuin reponakris.

Tämmöisie hänestä ajatteli Marfa ensimmäisessä kokouksessa.

— Kun tulis tänä iltana hoti ne iltamat, ni eikö vaikka vahingossa sattuis tanssih kutshumah, tuumi viimeksi Marfa.

Näitä asioita ei hänellä ollut pitälti aikoa ajattelomah. Kokouksessa oli suuri melu. Toiset tahottih arttelie, toiset ei tahottu, a muutamat issuttih hyytshötettih tshupussa eikä virketty ni mitä — vuotettih valmista.

*

Nikitin Sergei oli jo pitän aikoa juoksenellun talosta toiseh — etshimässä öljyö punanurkan lamppuh, jotta voitais pityä siinä pienet iltamat da vähäsen tanssie, kun Seppo oli siitä asiasta hänelle vihjannun. Marfa, Timon Anni, Miikkulan Hilippä da opettaja Juntuni klamuttih punanurkan näyttämöllä, valmissettih sitä kuntoh, da ripussettih zaviessoa näyttämön reunah. Hyö valmissettih entistä, jo ennen näyteltyö kappalehta "Uusien elämäntapojen puolesta". Ei se ollut se samani kappale, mitä nyt näinä vuosinä kylissä on esitetty, vaan se oli vanha, jo 1925 ilmestynyt — semmoisina pikkuosasina, pätkinä sieltä, tiältä. Se oli vähän samantapani, kun Santeri Mäkelällä oli ennen muinoin "Mies on vaimon pää". Sen kappalehen roolie Miikkulan Hilippä niin ahnehesti koitti muissella, jotta unohti jalkah tien —

otti da väinäyty kesellä kaikkie kiirehie kuis-
kauskoppih. Oli hyvä, jotta se oli matala,
muuten olis voinun vaikka piä haleta tahi jalka
kateta.

— ”Naini ei ole ihmini, eikä kana ole lintu”,
jankkasi hiän yhtämittoa sen kappalehen
mukah.

— Kyllä mie, — jatkoi Hilippä itsehekseh, —
ajattelen, jotta naini on ihmini, eikä siinä ole
mitänä huntieroamista da kyllä se kanaki on
lintu. Se on kyllä semmoini linnunrepaleh,
mutta lintu — onhan sillä siivet da sulat niin-
kuin linnuilla ainaki da kyllä se soattau kotkot-
toakin yhtä lujasti kuin muut linnut, ainaki niin
lujasti kuin varis. Kellä ihmisellä on juohtun
mieleh kirjuttoa tuommoista humpuukie...

— Mitä sie Hilippä jankkoat? kysyi Marfa
kun kuuli jotta Hilippä purpettelou naisista,
linnuista, kanoista da variksista.

— Ka ajattelen tässä, jotta miksi tuossa
kappalehessa on tuommoini lause, jotta naini
ei muka ole ihmini, eikä kana ole lintu...
Ihminihän se naini on — da vielä mitys ihmini:
toiset on semmoisie, jotta vassatah monta
roavasta miestä. Kun Soarijärnessä oltih ennen
tytöt, ni ne itshe loajittih heposen reitki. Da
kun on Timosen leskiki, ni siinä miesparka
tarkenou, jos vain katuhhah tarttuu.

— No eihän siinä voimasta ole kysymys, —
sano Marfa. — Siinä solvatah naista, jotta muka
hänellä ei ole ni mittysie oikeuksie, tahi näyte-
täh sitä, miten ennen vanhah ajateltih naisesta.
Se on kirjutettu sitä varte, jotta ei ni ken mies
niin roatais.

Hilippä vähäsen laiveni da alko lukie roolie ielläh. Juntuni da Timon Anni niisi koitettih muissella roolijah, vaikka muuta työtä siinä hyö hommattih — laitettih kulissija paikallah. A Marfa ajatteli koko ajan sitä, jotta miten hiän oikein piäsis tuttavaksi tuon Sepon kera. Se ajatus hänessä paloi kuin tuli aina silloin kun hiän muisti Sepon — a se tuli aina mieleh. Hiän ei tuommoista tunnetta ollun ennen ni konsa tunten. Sentähen se näytti niin suurelta da perillepiäsemättömältä.

Kun Nikitin Sergei sai öljyö lamppuh da kun sai vielä sanotuksi kylän tyttölöillä da pojilla, jotta nyt tulkoa iltamah, ni kiirehti hiän punanurkkah laittamah siellä kaikkie valmeheksi.

— Vierahan kylän poikie on tanssimassa, sano hiän vielä tyttölöillä yhellä suupuolella.

Punanurkka oli väkie täysi. Yksi pieni lampuntuikku törötti näyttämön reunalla. Se savusi da hyvin huonosti näytti. Se aivankuin häpeissäh katsho rahvasta kun ei voinun antoa enämpöä valuo. Ensimmäisillä skammiloilla oli semmoini melu, jotta toaksi ei kuullun ni mitä. Niissä istu lapsie, heilä muutamilla oli kaklassa punani kolmikantini paikka. Seppo istu ihan peräskammilla da kummissah katsheli iltaman alkuo. Marfa istui keskipaikoilla, aivan kiukoan luona. Hiän oli käynyn koissah da panun piälläh moamoseh mirinäkossosta loajitun leningin. Vorssa da shoma hiän oli tänä piänä, vaikka ei hiän ni konsa ole rumempi ollun.

Iltaman alkajaisiksi piti jatsheikan sihteeri Nikitin Sergei lyhyen puheen. Sitä ei ni ken

kuunnellun. Kaikki vuotettih, mitä sieltä näyttämöltä alkau tulla. A tytöt vuotettih sitä, jotta kun vaan ruttoseh loppuis ohjelma.

Marfa, Timon Anni, Miikkulaisen Hilippä, Poavilan Simana da opettaja Juntuni mäntih lavan toaksi valmistamah näytöskappalehta. Marfa mäni viimeisinä da vielä ovilta männessä katsho jälelläh perälle. Siellä oli ihan hämärä. Ensimmäisen kerran hiän nyt huomasi, jotta sieltä katsho kaksi kirkasta silmööä häntä vastah. Ne silmät hänelle jätih kummittelo-mah. Hiän tunki aivankuin ne silmät olisi olleet hänellä entisestääh jo tuttavat, rakkahat da läheiset. A kun hiän otti moalipurkin kätehes näkyö voijellakseh, ni ei tahton ni millä pisyö hyppysissä...

— Kylmäkö siuia on, vaan huikieko tuli, sano opettaja leikkisästi, mutta Marfa hämmen-tyi niin, jotta koko purkki mäni lattieh.

Sai hiän kuitenkin vielä itsheh aisoih da alkoi hommautuo näyttelömäh.

— — —
Kun kappaleh oli jo loppun, ni alko tanssit. Tytöt hiivottih lähemmäksi näyttämön reunoa samalla skammilla missä istu Seppo. Soavan Riiko keritti "taljankan" da alko kuuloshella kielie — a moshet ne on jiiävytty.

— Hyvässä viriessä ollah, smietti Riiko.

Nuoriso läksi valssomah. Ne tytöt, ketä pojat ei tanssih tahtomassa käyty, katshottih ensin kylkisilmällä näyttämön reunoa myöte, a siitä lähettih tyttöparilla männä liekottamah. Seppo istu siinä lavan reunalla da skilisteli

ympärillä, — mistähän löytäis tanssikaverin. Katsveli da katsveli eikä sattun löytämäh. Viimein hiän nousi skammilta ylös, otti yhen askelehen näyttämön ovie kohti, mistä justi Marfa oli tulossa... mutta pelimanni lopetti soittamisen.

Kehno, kun loppu teräväh, — Seppo pyörähytti nyrkkie kormanossah da istu jälelläh samah kohtah.

— Voi, voi kun loppu ruttoseh, valitteli itshekseh Marfa. — Kun ois vielä soittan hoti naperstkan verran.

— Noh, kyllähän se vielä soittau toisenki pelin, ajatteli Seppo da vuotteli.

— Kun vaan ei läksis pois tuo Seppo, hänenhän pitäy vielä männä toiseh kyläh tänä yönä, kärsimättömänä hykerteli Marfa.

Pelimanni siinä ensin koetteli "taljankan" kielie da siitä rupesi toas soittamah.

— Oho, kehveli, kun on moasteri tanssimah, tuo velli rapieseh kiertäy siipeh alla tämmöiset, kuin miän kylän tytöt, kuulu tshuhutusta.

— Katsho sie, kun hänellä on mimmoiset lyhytvartiset stupnit jalassa, ihmetteli Timosen leski.

— Tiän työllä on nyt rintoa, lisäsi hiän da kallistu Mehvon naiseh päin.

A Seppo ei nähyn ni ketä, eikä hiän katsellutkana. Hiän tanssi da pakasi kaikkie asioita. Kaikista ensimmäisiksi hiän kysy Marfan nimen da kysy vielä, talonki, mistä on kotosin da muuta semmoista. Kun kolme kertoa pyörähettih ympäri, ni hiän sanoi:

— Oletko sie, Marfa, ennen ollun näyttelö-
mässä?

— Hyvin vähän, vastasi Marfa da oikein
häätäyty.

— Miksihän tuo tuommoista häneltä nyt
kysyy?

— Niin oli vaikia, jotta en tahton ni millä muis-
toa osoani da muutenkin sevotin, hiän lisäsi.

— Niin, rakastajien osat ollahki hyvin vai-
kiet näytellä, niitä pitäy ymmärtöä oikein hyvin,
sano Seppo niin kepieseh, jotta Marfa käsitti
siinä olovan jotakin muuta, kuin neuvuo hänelle.

— Rakastajien osat ollah vaikiet esittä,
tuumi itshekses Marfa. Häneltä piäsi niin syvä
huokaus, kuin silloinki, kun oli soanun sano-
tuksi viimeisen rebliikin siinä kappalehessa.

— Kyllä siusta voipi tulla hyväki näyttelijä,
sano Seppo lopuksi. Marfa niin ihastu, jotta ei
huomannun kun pelimanni heitti soittamasta.
Eikä hiän huomannun sitäkänä, kun Sergei
näpisti häntä käsivarresta tanssista piästyö.

— Kun on mimmoini ihmini. Ei miän pojat
lattielta tuuva entiseh paikkah, heitetäh sinne
töröttämäh. Da vielä puristi kiästä. Marfan käsi
mäni vaistomaisesti umpeh vaikka se oli tyhjä.

Seppo kyllä tanssitti toisieki tyttöjä, ka
useimmin hiän kävi tahtomassa Marfoa, eikä
Marfa kieltäytyn. Hiän vaan ajatteli:

— Tuommoisen brihan keralla vois tanssie
vaikka koko ikäh. Marfa ei sinä iltana muis-
tan ni mitä. Hiän ei muistan sitäkänä, jotta
toatto lupasi ajoa hänet pois kojista, jos vaan
aloteryhmäh liittyy, ei hiän muistan sitäkänä,
jotta moamo sanoi iltamista lähtiessäh, jotta

pitäy tulla lehmiä juottamah da lypsämäh ennen päivänlaskuo. Hiän vaan ajatteli:

— Tuommoisie poikie käypi miän kylässä vain yksi kerran vuuvessa.

Kun tanssit loputtih, ni Seppo sano Marfalla siinä viimeistä valssie pyöriessä:

— Kun siun da miun kojit ollah samah suuntah, ni eikö miän sovi männä yhdessä kyyjissä, halvemmaksi tulou?

— Ka soppu sijoja antau, ihastu Marfa.

— Käsikynkähkö myö kävelemmä yai erikseh? kysy Seppo punanurkan vajoilta lähtiessä.

Marfa katsho ensin toisie iltamamiehie da siitä ujustellen vastasi:

— Ka miän kylässä ei ole ni ken käsikynkähkö kävellyn, rahvas vet nakretah. A itshekseh ajatteli:

— Sepon kera mie kävelisin vaikka kaklakkah.

— Käsikynkässä on rauhallisempi, ei tuuli käy välistä da paremmin pissymmä pissyssä: jos toini sattuu lankiemah, ni toini vakauttau, laski leikkie Seppo.

Samalla kertoa Marfa tunki jotta Sepon käsi mäni näppäräh hänen kainaloh niinkuin hauki rysäh, da siinä silmänräpäyksessä hyö käveltih niinkuin kaksi pitän aikoa toisensa tuntenutta ihmistä.

Pohjoisella taivahalla paloi säihkymällä revontulet. Tähet suurina rykelminä siritettih Marfan da Sepon piällä. Kuu paistoa helotti valkiena kuin rahkamaito. Murkinpäivän tuuli vain hiljakkaiseh kuletti hiän hiljaisen supatuk-

sen pois kylästä, jotta ei ni ken sitä kuullun. Vain Ohvon "Nätti" muutaman kerran haukahti, kun hyö siitä sivu matattih.

Tultih jo Mehvon pihamoalle. Marfasta tuntuu, jotta tämä matka mäni liijan ruttoseh. Se olis pitän olla ainakin viittätoista virstoa pitkä da monta "stantshieta" vielä välillä. Mehvon koira tuli katsomah da tunnustelomah kun kuuli tuttavan iänen pihalla. Siinä hiän kierteli, pyöritti häntiäh da hyppi Marfan ympärillä aivan kuin olis hiänki tahton ottoa osoa Marfan niin onnelliselta näyttäväh kotihtuloh.

Seppo siinä kertoili, jotta hiän ei vielä ruttoh lähe tästä kylästä:

— Pitäy soaha artteli perussetuksi, pitäy nuorisoliittolaisie vähäsen neuvuo da soaha enämpi siihi arttelih liittyjie.

— No, moshet, meillä tulou vielä toisenki kerran sama matka punanurkasta tänne päin kun tässä elämmä, sanoi Seppo kättä ojentoaassa Marfalle hyvästiksi.

— Ka, moshet, tulou, toisti Marfa. A itshekseh hiän ajatteli:

— Kyllä mie puolestani niitä matkoja yritän sovitella. Kun vain olis joka ilta kokouksie, ilta mie da tanssie...

*

Haukiniemessä on toas kaikki entiselläh. Sepon matkustamisesta on jo kaksi kuukautta, eikä miestä vielä kuulu. Aloteryhmän asiet ollah rempallah. Monta taloutta on jo kirjoista ottan nimeh pois da loppusetki uhatah lähtie. Kormilaisen Okafia kävelöy talosta taloh da provoseeroau arttelih liittymistä vastah.

— Katshuot nyt, kun sai aloteryhmän perus-
setuksi, ni itshe pakeni pois, kuiskutelou hiän
kylän naisille, a naiset kaikki sanotah miehilläh.

Miitrei Jermolin kirjutti Mäntylahen puolue-
vehjatsheikalle kirjasen da selitti, jotta tulkoa
nyt järjestämäh uuestah, jos ajatteletta puu-
tillista asieta. Nuorisoliittolaisetki alettih häi-
lyö jos minne päin.

Marfa ikävissäh istuu monta kertoa ikkunan
luona da katshou kyläveräjillä päin, vaan sieltä
ei näy ni koiraista.

— Ei se Seppo enämpi tule tänne, valeh-
teli. Kun piti vielä aloteryhmäh nimi panna,
vet nyt koista pois ajetah sen tähän.

Marfan moamo joka päivä lukou saman
sakonan:

— Biessan biedelshikkä ni vielä kyläh ve-
täyty, senki ruotshilaini. Ois hyvällä kiällä
blagoslovittava da rätshinällä koajittava sen-
kin nakrehen njapanoatti.

— No, nyt sen näit, — selitti Kusman Anni
Marfalle, — että semmoisie ne on moailman
kiertäjät. Missä koira kolme yötä, ni siellä
heillä i koti. Vuota nyt sulhaista. Ka onnako
jälki jähtyy. Mie vet siula sanoin, jotta elä puutu,
eläkä tartu moiseh mieheh. Hyö vet ei olla
kuvallah, soatetah silma vielä ikuseh häpieh.

— Sie oie eänettäs, kun et tiijä ni mitä, —
sanoi Marfa niin tiukasti, jotta Anni usko ker-
ralla. Ois niinkuin lukkuh suu männyn.

— Mitä se siula kuuluu miten mie elän, da
ethän sie tunne koko miestä, se on yhtä hyvä
kuin siunkin mies da vielä parempi. Marfa ei
enämpi jaksan oikein itshieh hallita, vaan sano

mitä suuh tuli. Näppäräiseh pyörähti da juoksi kotihis.

Nikitin Sirgei keräsi nuorisoliittolaisie kokoukseh käsittelemäh uuestah aloteryhmäh liittymistä.

— Mie tahon lähtie pois siitä ryhmästä, sano Ohvon Simana ensin.

— Mie niisi lähen...

— Mie...

— Mie...

Niillä läksijöillä ei ni loppuo tullun. Kaikki karjuttih yhtäikoa niinkuin sovassa:

— Teistähän ei ni biessa selvöä soa. Sanuot yksitellen, mitä on sanottavao. Meilä on ole-massa jatsheikan päätös da sitä pitäy jokahisen uskuo. Jos ken on sitä vastah, ni se ajetah nuorisoliitosta pois. Tämähän on aikoja jo selvitetty, sanoi lopuksi Sirgei.

Marfa ajatteli pitän aikoa yksin, a siitä sano: — Mie en ota nimie pois kirjoilta kun kerran olen sen sinne laittan. A itshekseh ajatteli: — Kyllä se Seppo tulou tätä kaikkie selvittämäh, kun kerran lupasi. Olkah hiän ruotsilaini tahi muu kansalaini, vaan ihminihän hiänki on. Hänellä kiehui kuin pyörteissä kuuma veri rinnassa silloin kuin mie viimeisen kerran häntä veräjille soatoin. Ei hiän milma näin jätä.

Kun jokahini kyllikseh rähisi, ni siitä kuitenki vähäsen vakauvuttih da alettih yksi da toini myönnytellä.

*

— Miän nyt on kiirehesti toimittava. Viivy-tellä emmä voi ni yhtä päivyä. Kun kerran Miitrei niin kirjuttau, ni se on totta.

Nikulin on hyvin huolissah Haukiniemen asijosta da kun vielä sieltä työnnettih semmoini kirjani. Hiän vuotteli puoluehjäseniä da kandidaattiloita kokoukseh.

— Mastisen Matti da Seppo vielä puuttuu. Missähän ne oikein kävelöy?

Onhan Seppo tullun aina ensimmäisinä, sano siinä opettaja Nikitin da laski sormillah kaikki jäsenet da kandidaatit.

— No Seppo, siulako se on se Miitrein kirja-ni? Kaikki nyt on jo tultu. Luve se, ni peäsemmä käsittelömäh mitä on roattava! Nikulin otti itshelläh paikan stolan takoa, kasto pänniä vähäsen suussah da rupesi mitä lienöy kirjuttamah. A Seppo kävi lukomah kirjaista. Toiset kuunneltih:

“Mäntylahen puoluehjätsheikalle.

Mie allekirjoittanut, Miitrei Simananpoika Jermolin, kirjutan teilä näistä miän kylän artteliasijoista. Kun Seppo läksi tästä kylästä, ni sen jälkeh ei ni mitä tolkkuo ole koko arttelihommasta. Kaikkil ollah vastah. Kormilaisen Okafia kävelöy kylöä myöte da jassakoitshou arttelie vastah ihan suorah. Kusman Anni häntä kuuluu yllyttäy. Se Kusman Anni pitäis ajoa pois koko tästä kylästä. Hiän vet kuuluu olevan sieltä Uhtuolta min lienöy entisen kauppiehan tyttö da on semmoisen kera ollun naimisissa, ken mäni bandiittojen kerä Suomeh (vielä kuuluu nytkin olevan yhteyvessä hänen kera). Simanan Ontto pitäy koissah kokouksie da sinne kuuluu on soanut moanitetuksi Ohvon Simananki — nuorisoliittolaisen da monta muita. On miula ne nimet tallessa kun vaan tuletta

tänne käymäh. Nikitin Sergei yksin ei voi ni mitä. Marfa häntä vähäsen auttau, ka vet häntä ei ni ken usho kun on vielä nuori da — naini. Tulkoa ruttoseh tänne. Nyt vielä on hyvä aika. Muuten emmä tänä keviänä arttelie soa. Kun tuletta ni tuokua tullessana paperie mih kirjuttua, meiltä loppu kaikki da tulkoa yötä myöten. Miitrei Jermolin.“

— No, mitä sanotta? Miusta tuntuu, jotta tästä asiasta emmä rupie keskustelomah.

— Sanuot, ketä työnnämmä komennukselle Haukiniemeh.

Sihteeri ajatteli tätä asieta koko ajan, kun Seppo luki kirjaista. Hänellä oli valmis esitys, mitä pitäy roatoa.

— Mäntylahen puoluevehjatsheikka komen-
tau t. t. Seppo Mäkelän da Jegorov Santerin Haukiniemeh järjestämäh artteliasijoita. Komen-
nus kestäy niin pitälti, kun artteli tulou perus-
setuksi.

Seppo ei pannun päätöksestä vastah. Hänellä oli se mielehini matka. Siellä oli kyllä suuri työ, mutta sielä oli vielä — Marfa. Häntä oli Seppo jo pitän aikoa ajatellun da huolitteli hänen ikävystymisestä.

Siinä hyö nyt matatah metsätietä Haukiniemeh kaikemmoisie tuumie piä täysi molemilla. Jegorov ajattelou, jotta mitenhän tässä nyt sen arttelin perustamisen keralla käypi, a Seppo ajattelou omija tuumijah. Siitä hiän yhtäkkie, niinkuin hauki sareikosta pujahtau Jegorovin reunah da leikillä kysyy:

— A mitä sie sanot, jos mie tällä reissulla

vaikka akan otan itshelläni? Rupietko sie padvashkaksi, jos mie tarvitshen?

— Noh, sehän tulouki koko hyvä. Ensin perussamma arttelin, siitä otamme siula morsiamen — se on vielä hiitroimpi artteli, kuin maatalousartteli. Pijämmä hiät — vot, silloin se vasta asie tulou täyveksi, innostu Jegorov da hyö sevättih toisieh niinkuin lapset tämän kaiken piälle.

— A mintäh sie, Seppo, otat akan näin lästä, Haukiniemestä? uteli Santeri kun hyö mäjien piältä laskeuvuttih alas päivärinnettä myöten.

— Ka eihän sitä akan hyvyttä virssoilla mitata, pyörähytti Seppo da itshekseh ajatteli:

— Jos se matasta riippuis, ni Santerin akan pitäis olla ihan sultshinasta.

Santeri vain omoah jatko:

— A miula on semmoini kokemus, jotta kun akka on loittuo, ni silloin appelassa tulou harvemmin käyvyksi da parempana pietäh.

— Kah, johan tuo ensimmäini "kesälintuki" on tullut, sano Seppo kun näki variksen tiellä heposen kakaroja njokkimassa. A Santeri nakro omoah:

— Kun appela on lässä, da satut gostih mänömäh, ni kysytäh, jotta mitä sie vävyseni läksit, a kun on loittuo, ni ei tiijetä, jotta heponiko vainko silma gornitshah viijäh. Kun vävyt on koissa, ni seinätki on voissa — sanou vanha sananlasku.

Tuolta jo näkyy kylän veräjät, tuolta näkyy Marfan kotitalo. Tuolta näkyy koko kylä. Näkyy, kun ihmiset ollah iltatöillä. Timon Anni oamoh keralla kantau vettä korvolla avannoilta.

Kormilaisen Okafia kesriämiseh keralla tulou Kusman Annin luota kotihis päin. Simanan Onton akka kävelöy värttinä kainalossa Kusman Annin luoksi. Kaikki ollah roavossa.

— Ka terveh teilä! sanou Seppo Santerinki iestä Timosen Annille siinä sivu matatessah. Pitemmälti seisattumatta hiän mänöy ielläh.

— Ka terveh, terveh! sanou Timosen Anni.
— Ei silma ole i näkyn pitkäh aikah. Annin suupuolessa on kaunis hymy. Seppo kuitenkin ajattelou, jotta ei sitä hänelle ole tarkoitettu.

— Onnako hiän nyt jo sulhasiksi i tuli, sanou Annin moamo siinä matatessa. Katsho vain kuvatusta kun sillä on hyvä muisti. Ei tämä ruotshilaini onnako i ole niin paha, kun oli se... no mi hiän oli, muissatko sie, kun miän kylässä kävi...

— Mintäh sie moamo sanot häntä ruotshilaiseksi? Ei hiän ole ruotshilaini, sehän on haukkumanimi. Sillä keinoin se Kormilaisen Okafia da Kusman Anni aina sanottih. Seppo on hyvä burlakka, se pakajau niin mukavasti, nakrau — ei ole kieli kitaluassa kiini, eikä peikalo kesellä kämmentä.

Seppo da Santeri tuumaitih jo tiellä matatessah, jotta nyt mänemmä vatieralla Mehvoh. Nyt hyö oltih jo Mehvon veräjillä. Kun Mehvon koira rupesi väkilujaseh haukkuo louskuttamah, ni tuntu jotta kontie on taloh tulossa. Marfa istu peräskammilla da kesräsi villoa sukiksi vaiko kintahiksi lienöy, heitti työh kiirehesti lautshalle da juoksi ikkunah.

— Seppo!

Se tuli niin lujasti, jotta moamohki kuuli sen vaikka oli sintshossa, da tuli ruttoseh pirttih.

— Mitä sie tiälä karjut vai onko siula tul- lun mi hätä? sanoi.

— Ei ole ni mitä hätyä, sano Marfa da istuutu työh luoksi niinkuin ei olis ni mitä näh- nyn eikä kuullun.

Lanka alko männä sekasin rukissa, ei tah- ton millänä kuroutuo yhteh. Villavakka kirposi lautshalta lattiella da kaikki villat mäntih minne sattu. Kissan penikka alko niitä kuletella minne kerkisi. Rukki heitti pyörimästä, kun hiän hä- täyksissä survo toisen jalan rugin polkimen alle. Sydän löi, tuntu niinkuin se olis käynyn kor- mako liian suureksi kyikiluijen alla, tuntu, jotta siitä nyt kaikki vantehet katetah. Valtimo löi kilpoa kellon kera. Näkö vähitellen täytty da lopulta mäni ihan paissikkahan väriseksi.

— Etkö pakene siitä, heristi Marfa kissan pentuo kun se tuli siih villoja sevottamah.

Sintson ovi hiljakkaiseh avautu, alko kuu- luo Sepon selvä iäni. Toista iäntä ei Marfa tunten, vaikka sehän oli hänestä sama ken sieltä toisena tulou.

— Ka, terveh, pitästä aikoa!

Seppo astu taloh da anto kättä Marfalla da hänen moamolla. Hiän oli yhtä rohkien näköni kun ennenki, eikä Marfa huomannun muutakana muutosta, vaikka ensimmäisiksi katsho hänen silmih. Sepon silmät katsho häntä yhtä kaune- hesti kuin ennen da yhtä tulisesti kuin Marfanki. Marfan moamo takakättäh ojenti kiän terve- hyöksi — hänestä nämä vierahat ei oltu niin mielehiset kun silloin, kun häntä tultih kosjomah.

Kun Marfa oli kuulumiset kysyn, ni pani hiän samovoarah tulet da rupesi keittämäh tshoajuo. A vierahat heiteltih palttoloitah piältäh da katsheltih pirttie ympärihis, — Seppoki oli vasta ensimmäistä kertoa tässä talossa, vaikka kyllä muuten talon tiesi.

Marfa oli pirtissä, puheli yhtä ja toista; vastasi, kun vierahat kyseli asijoita, mutta yksi häntä vaivasi:

— Tuliko Seppo häntä nyt jo kokonah tiältä pois käymäh, vai muilla asjoilla?

Tämä oli hänellä suuri kysymys. Hiän kyllä arveli:

— Onhan Sepolla muitaki asijoita, vaan kun hiän tuli meilä da vielä toisen toverin kera, ni mitä ni buit se merkitsee. Hiän mänöy ulos — sielä ei ole hyvä, tulou jälelläh pirttih — ei ole hyvä. Aina vain on sama ajatus:

— Miksi Seppo nyt tuli tänne?

Ja vielä siinä samovoaran luona, kun hyö issuttih da juotih tshoajuo Marfa tätä ajatteli, eikä voinun unohtoa. Kun hiän rupesi valamah Sepolle tshoajuo kuppih, ni sattu katshomah samovoaran sivulle. Sieltä katsho häntä vastah Seppo. Seppo näki, miten Marfa ruskosi, mutta siitäpä hiän keksi pelastuksen:

— Oletpa sie Marfa oikein hyvin päivettyn, da katshahti Santerih päin.

Marfa ei voinun sanuo ni mitä. Vuotteli vaan mitä tästä tulou.

Kun Santeri alkoi paissa siitä, jotta miten-hän ne ihmiset suahah kokoukseh. alkoi paissa nuorisoliittolaisista da muista, ni Marfa teräväh

ymmärsi, jotta kokousta pitämäh hyö on tultuki, eikä sulhasiksi.

— Kokousta pitämähkö työ oletta tullutki, kiirehti Marfa asien loppuh.

— Ka niin, kokousta pitämäh da arttelie perustamah, sano Santeri.

— Ajattelitko sie, jotta myö tulima sulhasiksi näin kesellä päivyä, pisti leikkisanan Seppo.

— En, en, kiirehti Marfa, vaikka se oli kaikista ahtahin paikka koko tässä asiessa. Marfa alko ajatella tuota Sepon leikkie. Hiän otti vakavissah. Hiän ei jaksan ymmärtiä niin äijiä, jotta niin suuresta asiesta voipi laskie tuommoista leikkie. Hiän ajatteli:

—Totta se miun jättäy kokonah joskus.

Kormilaisen Okafia, kun näki jotta Seppo on toas liikkehellä, tuli tiijustamah, millä asjoilla nämä vierahat kävelläh.

— Vain kokousta pitämäh, da arttelie perustamah, sano hiän kun sai tietöä miksi miehet on tultu.

— Noh, a mitäpä sie ajattelit. Emmä suinki myö kevättämäh tänne tullun, pyörähytti Seppo hänelle.

Okafia ruttoseh läksi pois da juoksi Simanan Onttoh sanoa viemäh. Simanan Ontto sano, jotta mäne kylän toiseh laitah da sano, jotta ei ni ken mänis kokoukseh.

— Sano heilä, jotta ei se artteli tuo tänä keviänäkänä teilä mitänä hyvyä.

— Sano, jotta kun ollah arttelih mänömättä, ni mie annan heilä laihinaksi viljoa da kontuo

lehmillä, jotta kesäh piässäh. Da juokse rut-toseh!

Kormilaisen Okafia roato työtä käsettyö. Juoksi talosta taloh da lupasi tuon hyvyä tämän parasta...

A sillä aikoa Seppo da Santeri piettih nuorisoliittolaisien kera kokousta. Valmistauvuttih arttelie perustamah.

Järven rannoilla oli jo pienijä sulapaikkoja, semmoisie poreita da niissä pikkupojat käytih kylässä ollessah maroa kastamassa. Peltoloilta oli jo lumi kokonah sulan, aitavierissä vain oli vielä semmoisie kinoksie. Pihamailla oli vesirapakot. Niistä vesi juoksi pieninä puroloina järvirantah da kato jiän alle. Pikkupojat niitä sauvan kera suurenneltih da loajittih alemmaksi vesimellitshöjä.

Kevät tuli niin kiirehesti kuin ukonilma.

*

— Tänä piänä myö olemma keräytyn käsittelömäh kysymystä arttelin perustamisesta tähä kyläh. Kolhoosijärjestelmä moatalouvuessa tulou olomah semmoini mi kohottau yksityisen talonpojan elämän. Kun rupiemma yhessä roatamah, yhtehisillä välttilöillä da astivoilla kyntämäh, yhtehisillä heposilla vetämäh yhteisen talon hyväksi, ni silloin miän elos parenou. A kun rikassumma, ni voimma vielä ostoa traktorinki da muokata moata sillä...

— Arttelih liittymini on jokahisella talonpojalla aivan vapaehtoista. Ei ni ketä pakoteta, jokahini soapi itshe ajatella kuin parempi tulou. Ensialuksi tulou vaikiempi roatoa, tulou vaikeuksie, ka yhessä ne voipi paremmin poistoa...

Seppo ei kerinnyn lopettoa puhettah, kun pirtissä alko kuuluu liikkumista da kaikemmoista murinoa. Alko tulla kysymyksie, jos vaikka mimmoisie.

— A lisätähkö sitä normoa kun arttelih liittyy?

— Kenpä se tulou kanin meilä isännäksi, eihän talo voi olla ilman isäntöä?

— Jätetähkö sitä itshellä hoti ni potakka-moata jos min verran?

— Kenpä noita vanhuksie da lapsie käypi elättämäh?

Kysymyksie tuli niin äijä, jotta Sepolla oli niitä puoli muistikirjoa. Hiän nousi stolan takoa seisomah da alko rauhallisena selittöä...

Ei hiän ennättän pitälti pakissa, kun toas alettih kysellä:

— A sano sie, mintäh kaikki lehmät yhissettäh? kysy Mehvo kun piäsi lähemmäksi stoloa.

— Ka piirissä on loajittu semmoini piätös, — yritti Seppo selittöä, mutta starikat sanottih:

— Eipähän Uhtuolla da sielä niissä kylissä ole kaikkie lehmie yhisetty.

Seppo joutu vähäsen sekasin, vaan se toini toveri, kumpani oli hänen mukah lähetetty Mäntylahesta, sano:

— Miän pitäy piättöä niin kuin on piirissä piätetty.

Kokouksessa kävi semmoini porina, jotta korvat lummehtu. Kinattih da purpetettih niinkuin ennen kyykköä lyyvessä tahi kontien tappajaisissa. Ei kyllä pihalla kuullun ni ken vaikka sulhaset ois taloh ajoa bornittu kolmessa aiskellossa da selkäkulkusissa. Seppo istu stolan

luona da kuunteli. Joskus hiän otti pännän rinta-kormanosta da kirjutti mitä lienöy paperiloihes, a joskus katsho da ihmetteli sitä meluo, mi pirtissä oli. Erähät kokouksessa olijat oltih vastah.

— Laiskoja da tyhjäntoimittajie vasse se artteli on, eikä meitä köyhiä avustamah. A toiset tuumaitih, jotta kun toisissa kylissä on artteliloita perussettu, ni soammahan myöki yrittöä, ei siitä Siperih viijä.

Kosinolla istu Kusman Anni da Kormilaisen Okafia. Siinä hyö kahen kesen supatettih hil-läkkäiseh mitä lienöy, isettih silmööä toisillah da nyökytettih stolah päin, sinne missä Seppo istu. Siinä hiän reunassa oli Simanan Ontto. Toiset — ken oli piässyn istumah ni se istu, a ken oli tullun viimesiksi, ni se seiso tahi pisytteli kolminkontin. Pirtti oli täysi tapakan-savuo aivan niinkuin sykysyllä riinessä. Mus-hikat mahorkkie polttoa poahkutettih gasiet-tabumoagasta kiärityistä tshigarkoista.

Sakien savun sejasta näkyi stolan takoa Miitrein paljas otsa da siinä kolme tuntuvoa juovoa. Vakavana hiän istu. Joskus kylkisil-mällä katsho Seppoa da joskus Marfoa, joka oli tullun stoloa lähemmäksi, aivan ensimmäiselle skammille. Hänen oikiella puolen istu Nikitin Sirgei, tyytymättömänä näpisteli "Jung Frontin" olkapiäremmie da pyöritteli pännöä niinkuin lapsi kuklaista kun kokouksesta ei ni mitä selvöä soanun. Hiän oli pöytäkirjurina, mutta kovin ikävältä se homma hänestä tuomosessa kokouksessa näytti. Miitrein sarkapalton rintakormanosta näky aivan uutukkaini

ruskiekuorini pikkukirja. Tämän kirjan tähän häntä Kormilaisen Okafia nimitteli aina partti-saanaksi, vaan Miitrei ei siitä siäntyn, se oli hänestä kunnianimi.

Kusman Anni lippasi silmää Kormilaisen Okafialle. Okafia silloin tiesi, mitä hänen pitäy roatoa. Hän alko väkijoukon läpi tunkeutuo stoloa lähemmäksi, työnteli toisie ihmisie syrjäh...

— No mitä siula on sanomista? kysy Miitrei, kun näki, jotta asien keralla Okafia tulou stoloa lähemmäksi.

— Ka sitä sanon, jotta tyhjät jassakat on nämä arttelihommat. Tähä soaten olemma tulun aikah ilman arttelie da i tästedeski tulemma. Sanotah, jotta Uhtuon arttelin lehmät on kaikki kuoltu nälkäh da Ponkalahesta sanotah niisi, jotta lehmät ei pisytä omin varoin pissyssä, vaan pitäy nuorilla vakautella...

Siinä kohti hänen keskeytti Teppanen leski, kun kiirehti:

— Kuule sie, predsetaatteli, tahi mi sie puhienjohtaja olet: Soanko mie käyvä kojissa, kyllä mie sieltä ruttoseh tulen jällelläh?

— No mitä sie nyt sinne kotihis? Kohta rupiemma iänestämäh da siun pitäy olla silloin tässä! varoitti puhienjohtaja.

— Ka kun miulta vet unohtu maitopatani kiukoah, ni se pitäy käyvä ottoa pois ennenkuin palau.

— No mäne, mäne, kun on niin tärkie asie, sanoi Seppo da muhahellen katsho ensin Teppanan leskie, siitä Marfoa, joka oli siinä hänen reunassa. Marfa tunsi niinkuin hänelle

olis joku epäjärjestyksessä ja ihan itshestäh kohenti istumapaikkaa.

Okafia läksi pois niinkuin ois tuiman kalan syöryn da mäni Annin luoksi.

— Biessan pöy kivö, ni tuli siih maitopata-sineh da sevotti miun ajatukset, mutisi Okafia männessäh.

Anni istu aivankuin ei olis Okafiaa nähnyt ensinkään eikä kuullun mitänä. Kun Okafia tuli häntä lähemmäksi, ni otti da vihan vallassa näpisti häntä kylestä.

— Toas olit asiamies, veti Anni torahampahien välistä.

A kokous mäni kaiken aikoa mänöjah. Yksi kun lopetti sanomisen ni toini alko.

— Miula on suuri pereh da yksi lehmä. Itshe olen jo vanha da lapset pienet, ei ni yhestä ole kunnan roatajaksi. Ken meitä siinä artelissa käypi elättämäh, jos mie liittysin. Parasta on kun näin elöä vätshäytämmä niinkuin jak-samma, a kun kuolen, ni siitä roatoah miten kellä mieli loatiu, pakasi Mehvo.

— A mie sanon, jotta en liity. Roan työtä omalla pellollani niin pitälti kun kykenen. En rupie roatamah ni kenen iestä, porisi Simanan Ontto.

— Ka kuulkoahan kun mie sanon, otti puheenvuoron Nikitin Sergei. — Mitä työ nyt pakajatta, kun aloteryhmöä perussimma, ni silloin annoitta nimet, a nyt riitelettä vastah. Ken tiän mielet on muuttan. Mie olin ensimmäisenä liittymässä da i nyt sanon, jotta en nimieni pois ota. Toatto sano niisi, jotta kun kerran sie, Sergei, liityt, ni minnepä myö van-

hat, elämmä siun mukah. Mehvon Marfa sano myöski jotta hiän liittyy vaikka koista pois ajettais. Mitäpä myö tätä asieta rupiemma venyttämäh, kun pitkistyy, ni mutkistuu — sanoo vanha sananlasku — ja niin se on tässäki. Tänä piänä myö arttelin perussamma...

— No, joko kaikki on soanun sanotuksi mitä on tahton, joko keskusteluo piisoau? kysy puhienjohtaja, kun Marfa da Timosen Anniki jo soatih sanuo sanah.

— Jo, jo piisoau. sano Soavan Riiko. Da toisetki oltih sitä mieltä jotta kyllä sen asien nyt jo pitäy olla valmis.

— Kenpä rupieu laskomah iänie?

— Issakova Marfa, esitti Sepon kera tullut toveri, Jegorov.

— Se ei kelpoa, sanoi kosinolta Kusman Anni, hiän voipi valehella.

— Ka valikkoa sellaini ken laskou oikein, esitti puhienjohtaja.

— Soavan Riiko, vot hiän kyllä laskou hyvin, hänet valitsemme.

... Yksi ... kaksi ... kolme ... neljä ... alkoi Soavan Riiko laskie da kävellä pirtin nurkasta toiseh.

— 9 iäntä.

— A mitenpä se on semmoisen asian kera, kun puoli kylöä on tukkimetsässä, sielähän ne isännät taloloista ollah, emmä myö voi yksin piättöä, sanoi Kusman Jestun naini, kun ensin itshe oli nostan käteh arttelin puolesta.

— Heiltä pitäy suoha sopimus, lisäsi hiän.

— Oikiessa olet, Outi, — sanoi Seppo, — ne on otettava lukuh. Myö lähemmä aivan tänä

iltana sinne pitämäh kokousta, a tultuo siitä sanomma, ketä liittyi.

Naisväki alkoi jo männä kotitöilläh pois kokouksesta, a arttelih liittyjät jätih kirjuttamah nimijäh pöytäkirjah. Kaikki hyö yksin yksitellen kavottih ovesta ulos niinkuin ahvenet pilvisiällä ken minneki. Tapakansavu liiteli pirttie myöten sellaisina savulankoina tasaisena kuin piäskyset satien iellä. Lättiellä oli tapakan tuhkoa, tulitikun päitä da muuta murtoa niin äijän jotta kontie olis koipeh katanun. Pirtissä oli vain Seppo, opettaja Juntuni da talon väki. Siinä hyö valmisteleuvuttih metsäbarakille lähtömäh yötä vassen, kun piti keritä vielä kokous pitöä. A Marfa läksi kiirehen kaupalla valmistamah itshieh matkah metsäbarakille — nuorisojatsheikka oli hänellä sinne komennuksen antan.

Mielehini se komennus hänestä näytti ollovakki, kun niin ahkerasti hiäri kotitöissä da valmistautu. Eikä hänellä oikiestah valmistautumistakana ollut, kävi vain koissah sanomassa, jotta nyt lähtöy sinne...

Oli jo iltapimie kun Seppo, Juntuni da Marfa lähettih ajamah Soavasen ruunalla metsäbarakille. Hupasesti se matka kuluiki. Seppo pakasi koko ajan kaikemmoisista moailman asijoista, a Juntuni oli niisi siinä mukana. Ei niitä kaikkie Marfa oikein ymmärtän, ka kun Seppo pakasi, ni kuunteli hiän eikä virkkan ni mitänä. Kun siitä alettih kylän asijoista da tyttöläistä paissa, ni silloin Marfakin jo tarttu asieh käsiksi.

Seppo da Marfa issuttih rinnakkah. Seppo alkoi matalammalla iänellä puhella Marfalle jotakin tshoajun keittäjistä, astien pesijöistä da muista semmoisista. Juntuni yhä enemmän tunki, jotta hiän tässä reissä on joutun niinkuin liika tshorppa härkkimeh, vaikka ei virkkan ni sanoa. Lopulta hiän keksi oivan konstin:

— Mie lähen tuonne sepäpuoleh kiirehti-mäh tuota hevoista, jotta tänä piänä piäsem-mä perille, sanoi Juntuni da alko kömpie se-välle.

— No, ruuna, hölkkiahän vähäsen, hiän ripsahutti ohjasperillä hevosta da istuutu sevälle heinäsäkin piälle. Siinä itshekseh ajatteli:

— Antau hiän noijen rakastunehien selvi-tellä rauhassa asiansa, kyllä mie tiältä sevil-täkin voin olla tässä reissä matassa, olen ainaki yhen metrin iessä heistä.

Seppo da Marfa paistih omista asijoistah. Juntuni ei tahton kuunnella sitä mitä hyö supatettih, mutta aivankuin läpikorvien mäni hänellä se, kun Marfa kuulu sanovan, jotta toatto kovasti kieltäy...

— Ei teälä korvessa toattuo ole, tuumi Juntuni itshekseh da anto ruunan juossa.

— Elä sie hyvä mies aja niin lujasti hevois-ta, sanoi Marfa aivankuin olis tahton, että ei tässä muka mitään hiljaisia puheita ole ollun. Hiän tahto peittöä sen, jotta Seppo ensim-mäisen kerran häntä suuteli nyt justu tuossa, missä alkau tihie koivikko, mi peittäy matka-laiset jäniksenki silmiltä. Hiän tahto peittiä

sen syvänoloa hipovan liikutuksen, mi tuli tuon suutelon kera. Hiän nyt ensimmäisen kerran tunki sisällä semmoista kuvotusta mitä tuntou ihmini vain joinaki hetkinä vuorokauvesta. A Juntuni, vaikka ymmärti asien, ei käynyn selitteleytymäh, vaan roato omoa työtäh:

— Kyllä se tämä luukapie jaksau!

— Niinhän se mänöy kuin Paljasoaren uveh, hyrähti yksinäh.

Kyllä se ruuna juoksikin. Nyt alko jo barakin valot näkyö. Ruuna hörästi vähäsen korvieh da juoksi vielä paremmin. Seppo da Marfa alettih kohotella itshieh rein pohjalta. Juntuni varustautu täyttämäh kuskin hommie.

Parakissa oli kokouksen pitäjie vuotettu jo tshuassun verran. Iloisesti tervehittih tulijoita. Kaikkihan tunki Sepon. Mutta eipä sitä iluo piisannun pitäksi aikoa, kun alettih arttelin perustamisesta pakissa. No selitystä kuitenkin kaikki kuunneltih...

— Kolme taloutta tuli lisöä. Arttelin voipi kyläh aivan hyvin perustoa, tuumasi Seppo Juntuselle.

— No, miun pitäy lähtie vaikka suksella yötä vasse kotihini. Huomeneksella aikaseh pitäy olla koulussa, sano Juntuni Sepolle kaheh keskie, kun hyö seisottih ulkona da ajatteli niitä tämänpäiväsie kokouksie...

— Ka sie mäne, kun siula on kiire. A myö Marfan keralla tulemma huomena, myö tästä ennätämmä, virkko Seppo, avasi oven da mäni barakkih.

*

— A mitä varte sie, Seppo, niin pitän aikoa keskustelit sen livanaisen Timon kera eglein illalla kokouksen jälkeh? kysyi Marfa kun hyö istuuvuttih heposen rekeh siinä barakin luona da lähettih ajamah kyläh.

— Ka se Timo vet miula pakasi, jotta se Simanan Onton poika tiälä barakilla oli valehelun, jotta kylässä ei ni ken liittyn arttelih, da oli sanon, jotta tiän niisi ei pie ni kenen liittö. Millä aikoa lienöy ennättän laukata jo tänne soate da soattoa sanan. Sentäh ne mushikat ni i oltih niin äijälti sitä arttelie vastah.

Seppo tätä selitti Marfalle, kun piästih pikujärven poikki da siihi lisäsi:

— Jos mie vain olisin tietän tämän ennen kokousta, ni kyllä mie olisin sanon suorah, jotta nyt oletta kulakin kelkassa. Oisin sanon kaikki, mitä se Simanan Ontto sielä kylässä hommoau.

Seppo kohensi vähäsen istumie da siitä heittäyty vähäksi aikoa ihan iänettömäksi. Heponi kävellä klahmutti vanhoa tuttavoa tietä myöten da katsheli puoleh da toiseh. Tavoitteli tiepuolista heinänrikkoja suuhus, aivankuin ois ollun nälässä.

Yöpakkani oli kuivannun kaikki rapakot. Tie oli niin kova kuin kiljonkivi. Sitä olis voinun vaikka mashinalla hyrähyttöä. Kirkas huomenespäivä lämmitti vielä sulamatta olevie lumie. Ilman raittius kohotti nuorien rinnassa liekin nuoruudesta. Siih yhty vielä joku muu väkövämpi liekki, mi vaivasi Marfoa. Semmoista ei hiän ollun ennen ni konsa tunten. Kun Seppo otti häntä kaklasta da puristi itshieh

vasse, ni Marfa tunki semmoista jomotusta syväalassa, jotta hän ei oikein käsittänyt oliko hänellä vilu vain lämmin.

Sepon kasvot muuttuivat tulisen näköisiksi da tulta loisti hänen silmätki. Hän vetäyty vielä lähemmäksi Marfoa da otti vielä lujemmin hänet sylihs. Marfa kuuli, kun Sepon lämmin käsi kiersi vyön ympäri.

— Elä sie baluitshe, sai Marfa sanotuksi. Merkillinen vavistus täytti hänen olemuksen da hän tunki sisälläh jotakin pelkuo.

Rein oikie jalas upposi syvemmäksi lumeh. Ruuna vetää poarto niinkuin kivijyröä. Revinnehnen rein laijasta läpi tuli rekeh lunta. Metshässä oli niin tyyni kuin pirtissä.

— Eihän meillä ole vielä ni häitäkänä ollun, koitti Marfa vassussella. — Da jos sie milma muuten kielassat.

Tämän sanoi Marfa jo semmoisen suloisen raukeuden vallassa, mitä tuntou ihmini kun on suorittan pitän juoksu- tahi kävelymatan. Se ei ollut väsymystä, eikä lujen kolotusta, vaan se oli...

— Nyt sie olet naini. Miun naini, miun hyvä da kaunis Marfa.

— Mitähän miula toatto da moamo sanotah, kun mänemmä kyläh. Enhän mie voi heilä vielä sanuo, jotta myö nyt elämmä yhdessä, hätäili Marfa. Hän nousi vähän ylemmäksi da katsho ympäri rein. Ei näkyn ni missänä mitänä. Ruuna vaan astuo kötkytteli da liikutteli korvijah. Linnut nousih jo makoamasta, alettih lennellä puusta toiseh da lauloa omoa virttäh.

*

— No emmäköhän myö nyt jo voi lähtie Mäntylahteh, sanoi Santeri muutamana päivänä Sepolle, kun hyö oli oltu kylässä jo toista kuukautta.

Artteli oli perussettu. Puhienjohtajaki oli jo valittu da hiän nyt justi toimitti moan mittausta. Kylän parahaisimpien maijen ympäri veti Miitrei Jermolin piikit da sano kaikille kyläläisille:

— Tätä rajoa myöten kulkou arttelin pellot, tähä ei soa ni ken koskie.

— Yksityisillä annamma tuolta leppärannan puolelta da tuolta noita voarapeltoja, puheli Miitrei toisilla mittoajilla.

Kylän talojen ikkunoissa oli monta utelijasta silmöö. Simanan Ontto kiroili koissah da emätti:

— Da ken sen tietäy, vaikka tässä vielä milma itshieniki pois ajetah kun aika kuluu, semmoiseksi on nykyini rahvas männyn, päivitteli yksinä.

— Ka nyt myö voimma jo lähtieki, sano Seppo, kun meilä on yksi artteli toas lisöä.

— Niin da yksi pariskunta vielä, sano kiirehesti Santeri.

— Niin, niin, yksi pariskuntaki vielä lisöä. Se on otettava lukuh, sanoi Seppo da alko paissa asiasta vähän selvemmästi:

— Mie olen ajatellun niin, jotta myö tällä kertoa viemmä Marfanki matassana. Pitäy vain käyvä niijen vanhuksien kera sopimassa, jotta ei heilä tulis liijan apie. Seppo tätä selitti Santerille vakavampana kuin hiän ennen on ollun.

Hiän tiesi, jotta naimisih mänömini on vakava dielo.

— Ka, mänöyhän se samassa kyyjissä, myönnytteli Santeri.

Ei muuta kun paltot piällä da lähettih käymäh morsienta. Marfan vanhemmat ensin vassusseltih, ka siitä kun nähtih, jotta mänöy se kuitenkin, ni sanottih:

— Mäne, kun kerran niin äijän olet jaksakoinun!

Lähtötshoaju kun soatih juuvuksi, ni lähettih soutamah jokie myöte. Marfan moamoki jo tyynty da sano vielä lähtiessä Marfalle:

— Ole, katsho, ihmisiksi, jotta siusta ei rahvahannakroa tulis. A Sepolle hiän sano:

— Kun toisen kerran kyläh tulet, ni pyörähä mökkih. Ei meilä hänessä muuta ole, ka on häntä hoti lämmintä!

Marfan moamo pitän aikoa katsho vajoilta kun matkalaiset lähettih. Jovenmutkah kun piästih, ni hiän mäni pirttih da sano ukollah:

— Onnako tuulen tuuviteltavaksi tytön antoma.

*

— Otatko sie miun nuorisoliittodielon tähä jatsheikkah, kysyi Marfa nuorisojatsheikan kultpropilta tov. Kundoserovilta. Jatsheikan sihteeri ei sattun olomah koissa, oli männyn toiseh kyläh heinätyökamppailun suorittamista selostamah.

— A mitenpä sie olet tässä kylässä? ihmetteli kultproppi, kun oli ensin katshon korttie

da siinä sanotti, jotta hiän on Haukiniemen jatsheikkah kiinitetty.

— Mie muutuin tänne, mie mänin naimisih tähä kyläh da sentäh ni i siirryin, selitti Marfa.

— Vain niin, vai naimisih sie olet männyn, ihmetteli kultproppi da katseli korttie, oikein tutkimalla tutki.

— Kun ihmini kerran mänöy naimisih, ni siltä nuorisoliitto silloin loppuu! ajatteli hiän itshekseh.

— No kun kerran kortti on tuotu, ni totta se pitäy ottoa, sano hiän da pani kortin toisien korttiloijen luoksi.

— Mimmoini puustautshahan tuo kultproppi oikein on. Ihmettelikö hiän sitä, jotta mie olen männyn naimisih, vai sitä, jotta mie olen nuorisoliitossa? Sano, jotta nakruskoa myö siula nyt emmä tiijä antoa, ka kun kaikki kotiu-vutah ni siitä katshomma, muisteli Marfa läh-tiessäh da mäni kotihis.

— — —

— Kyllä tämä elämä on tyhjä, päivitteli Ljuba siinä Marfan luona istuossah. Hiän oliki aina Marfan luona kun muut ei ni ken häntä kehattu kuunnella.

— Huonosti eläy tämä uusi antilas, pakasi Hilipän Moarie kylällä.

— Ukkuo ikävöitshöy, — sanoi Moarie, — ka soapi ikävöijä vielä monta kertoa.

Hilipän Moarie selitti tätä Triihposen Jougenielle erähänä syysiltana kun sattuu mänömäh hänen luoksi iltoa istumah. Siinä sukkoa tikuttoassah hiän kyseli Jougenielta kyläneu-

voston asjoja, kun oli kuullun muka, jotta sielä ei olla kaikki jäsenet sovussa.

— Kun velli kylässä paissah, jotta se tiän livana da Simanan Riiko riitauvuttih sielä kyläneuvostossa noijen maijen javon keralla, ollouko totta? uteli Moarie. — Sanotah, jotta se Riiko ei taho suorittoä sitä maijen jakuo sillä keinoin niin kuin tiän livana, hiän lisäsi.

— Ka en velli tiijä, en ole heiltä kysellyn, — lasetti Jougenie yksikantah da itshekseh ajatteli, jotta mitä vasse hänen pitäy tuommoisie asjoja tiijussella.

— Onnakko hiän se Riijon Oljga totta i pakasi tässä toissa piänä liinoa loukuttoassa kun sano, jotta Moarie pitäy yhtevyttä Suomessa olevan vellen keralla, sillä aina kirjuttau da mitä vielä tietoloja työntänöy, — smiettiin itshekseh Jougenie da alko paissa Moarielle omasta eloksestah.

Sillä keinoin Moarie kävi usiemmassa talossa da kyseli kaikkie kylän asjoja. Kaikeimmoisie riitajuttuloita hänellä oli aina piässä, ken biessa lienöy hänellä niitä sähköttän.

— Mie en voi ni miten ymmärtiä, mintäh nuo miehet paissah aina vain politiikasta, hyö vissih kuollahki politiikka kaklassa, hyvin kylästynehenä Ljuba siinä jutteli Marfalle.

— Kun ei ole tässä kylässä hoti ni kunnon moalie da puudroa, tänä piänä panin näköhöni viimeiset, mitä Santerin keralla toima Leningradista tullessa.

— No ei hoti muusta i pakaja, kun aina puudroista da moaliloista, kummasteli itshekses Marfa.

— Kyllä nuo miehet ollah kuivat niinkuin kavat. Aina vakavissa asjoissa. Aina kokouksissa, etkä heitä ni kertoa soa iltamih, kinoh da muuvoanne kävelömäh, tuskitteli Ljuba.

— A moshet buit se onki hyvä eleä noin, kun Ljuba sanou, alko Marfa vähäsen itshekses myönnytellä.

— Kyllä nuo talonpojat ollah tuhmat kun ei noihi artteliloih männä rutompah, jotta Sante-riki piäsis kotiutumah, muuten aina pitäy juossa kylästä kyläh, ninkuin pakkaiskoiran, sano hiän siitä Marfalle.

Syksy piällä pakkasi. Pokrova oli jo käsissä, häimö ensimmäisie lumie. Hoapojen lehet oli mänty löpösienen näköiseksi da tiputtih suurina lintukarjoina puista alas. Linturukat semmoisina pitkinä nuorasina yhessä jatoasassa lentöä liekotettih "kotimoallah" da laulettih ikävöä lauluo kun piti lähtie toas moailman toiseh rantah. Hanhet lennettih semmoisen näpien taltan näköisessä karjassa — ensin oli yksi, siitä oli vähäsen jälessä da sivulla toini da toisella sivulla kolmas. Da niin ihan loppumattomih. Heinäsorsat da hoapanat matatessah liitävyttih kylän rantoih da etshittih ruokoa, jotta paremmin voitais lentöä ielläh.

— Viimesie potakkapenkerie kuokimma da lissimmä lanttuja da nakrehie, sano Jyrin Lukki.

Arttelin liävän luo oli kaivettu suuri hauta da sen seinät loajittu lauvan da saven kera. Kylän akat paistih, jotta sinne on koko arttelin potakkavarsivarat da nakrehen noatit da mit tuliheinät da muut rojut lienöy kerättyki talveksi.

— On valmista tanhuolla työnnettävöä talvella, sanoi Semoin akka kun hiän sauvaseh keralla matata käpötti siitä hauvan reunoa. — Mie olen — sano hiän, — elän seitsemänkymmentä kaksi vuotta, eikä tuommoista tshuuduo ole ollun ni konsa, jotta potakan varret ois pantu tyhjäh hapanomah.

— — —

— Mitä sie siinä hommoat?

— Ka valmistelen tässä rekilöitä da heposien ajopelijä valmeheksi. Kohtahan sitä pitäy toas lähtie sinne metsäh. 40.000 fesmetrie — se ei ole shutka, starinoitshi korttieritalon isäntä siinä Sepolla, kun hiän kenkie heitti jalastah matasta tultuo.

— Tule velli ruttoseh kokoukseh, ehätti sanoa Simanan Olona kun Seppo oli ennättän ruveta tshoajulla.

— No tulipaloko teilä on tullun, vain minne se semmoini kiireh on, kun ei soa hoti ni henkähtöä?

— Myö tänä peänä käsitlemmä moanjakokysymystä, — sanoi kyläneuvoston puheenjohtaja, — kun tässä on tullun vähäsen erimielisyyttä.

Kun Sepolla oli asie selvitetty, ni otti hiän puhevuoron da sano:

— Kaikki nämä on tuon Ohvon Simanan työtä.

— Mitä biessoa varten työ esittijä sitä Simanan Riikuo kyläneuvoston jäseneksi. Tietävä asiehan tämä oli. Tunnehan myöken on Ohvon Simana da hänen poika.

Seppo selitti tätä tuskastunehena da kynsi piätäh, kun hiänki oli sitä Simanan poikoa, Riikuo, iänestän sinne neuvostoh.

— Joko sen biessa otti tiältä, kiroili Ontron Olona, kun näki, jotta Simanan Riiko on jo aikoja männyn kokouksesta tiehes.

— Erotettava se Riiko on da maijen jako suoritettava uuestah, kuuli Seppo kokouksesta lähtiessä.

— — —

— Ka se ennätti jo jähtyö, kun niin pitälti olit, sano Marfa, kun Seppo häneltä kysy tshoajuo, da rupesi keittämäh uutta.

— Mitä miun pitäis tuolla Sepolla sanuo, jotta piäsisimä alkuh, ajatteli Marfa tshoajuo keittäössäh da tuumi sitä asieta.

— Tuossa hiän nyt toas istuu stuulalla stolan luona da katshelou omie asioitah. A miih päin ei enämpi hoti ni katshaha, pahalla mielin yksinäh ajatteli Marfa.

— Mi siula Marfa on tullun? Oletko sie kipie vai mi silma vaivoau? — kysy Seppo häneltä, kun näki jotta Marfa on omissa ajatuksissah.

— Ei milma vaivoa ni mi, — virkko Marfa, nousi ylös da läksi samovoaran tuboas pois ottamah.

— A moshot ba se onki totta, mitä Ljuba sano, jotta kyllä se Seppo on jo löytän toisen. Kun ei kerran mitänä miula pakaja, eikä opassa eikä neuvo ni mih, ni totta se ei taho elöä miun keralla. Hänellä kävi tätä ajatellessa niin apieksi, jotta kun hiän katsho samo-voaroa vasse, ni näki kun semmoisen stjoklahelmen näköni vesipisara tuli silmästä da tipahti tshoajuploshkah.

— En ole ennen joutan lukomah hoti ni Stalinin puhetta, min hiän piti XVI puoluehkokouksessa.

Nyt hiän vasta sitä luki. Häntä vain alko ihmetyttöä, mintäh Marfa on niin hilläkkäiseh kuin hiiri da katshou häntä silmih. Selvästi nyt huomasi, jotta Marfa on itken, kun katsho häntä gasiettoa lukiessah.

— Mi siula miun armahaiseni on tullun? Seppo nousi stuulalta da kierti Marfan luoksi, otti häntä hellästi kaklasta da silitti kaunista tukkoa. Tukat oltih niinkuin ennenki kahella pitällä kassalla da ne oltih vaskisen samo-voaran väriset. Siitä hiän vähäsen siirty vielä lähemmäksi da rupesi istumah samalla stuulalla Marfan kera.

— Onko silma ken soimannun tahi onko siula koties ikävä?

Marfa paino piäh Sepon olkapiällä da rupesi itkömäh. Seppo kuuli kun Marfa sakiese nyyhkytti. Hiän kuuli kiälläh, kun sydän tykytti rinnan kohalla niinkuin taskukello. Tshoaju jähty kuppiloissa. Viimeni höyryhiveneh kohosi Sepon kupista. Kärpäni lenti sen laijalla da rupesi makustelomah. Pieni sokeri-

muruni oli jäänyt kupin reunah, ni sitä siinä nyt onkitti.

— Miun pitäy olla aina yksin, ei ole ni ketä ympärillä kun tuo Ljuba da Moarie. En ole käynyn iltamissa, enkä kokouksissa. Sie et milma opassa, aina olet mänössä konsa minneki. En miekänä voi tässä enämpi olla...

Marfa ei voinun sanuo ni mitä. Hänellä toas tuli itku silmäh.

— Ka enhän mie ole silma kieltän käymästä iltamissa, enkä kokouksissa da kylässä. Jos miun aina pitäy olla komennuksilla, ni min mie sillä voin. Miun työ on semmoini. Käynhän mie aina koissaki...

Seppo yritti selittää parastah, vaan kaikki se tuntu Marfasta niinkuin tyhjä tuulessa, eikä hiän vakautun ennenkun Seppo sano hänellä toisemmoisella iänellä:

— A kun mie olen ajatellun, jotta sie olet aina semmoini vesselä ihmieni da luja niinkuin väkibohaatteri, a sie oletki tuommoini, jotta itkieki soatat.

— Sie olet, Seppo, aina yhemmoini. Itki siula tahikka nakro, ni sie aina vaan panet leikiksi.

Marfan mieli vähitellen, päivä päivältä, tuli toas entiselläh. Hiän oli nyt yhtä vesselä kuin ennenki. Hyö Sepon keralla käyti montu kertoa kylässä iltasilla, kävelti ulkosalla da paisti omista asjoistah. Marfoa vain aina kammotti yksi asie. Siitä hiän ei ollun Sepolla sanon ni jedinöitä sanoa, eikä hiän nytkänä

vielä sitä ruvennun sanomah da i oikeastah hiän oli jo sen melkein kokonah unohtan.

*

— Tänä piänä myö olemma keräytyn vietämäh Punaisen armeijan päivöä. Tänä piänä kaikki neuvostovallan työtätekevät vietetäh tätä päivöä. Meilä on hyvä da väkövä armeija. Semmoista ei ole ni millä toisella moalla...

Nuorisojatsheikan järjestämässä iltamissa selosti Punaisesta armeijasta tov. Mastinen Mäntylahen klubilla. Ikkunat oltih umpijiässä. Pakkani poukku salmoloissa niinkuin ennen vanhah kuuntelomassa kävijät. Ihmisie oli Mäntylahen suuri klubitalo täysi. Kaikki issutih hilläkkaiseh, ei ni ken ni mitä virkkan. Kuunneltih:

— Suomi valmistautuu uvestah hyökkiämäh Karjalah. Siinä sitä autetah toiset moat, semmoiset niinkuin Englanti. Sovanvoara kasvau. Utta sotoa valmissetah porvalit...

Marfa istu klubin kiukoan reunassa da ajatteli omie asioitah. Joskus hiän katsho puhujoa da kuunteli hänen sanoja, a joskus ei katshon ni minne, muuta kun piä lattieh päin istuo kysrötti niinkuin hauvasta noussut. Seppo oli ollun Ruvan metsäparakilla jo toista kuukautta, eikä ollun puuta ni puikkaa talossa. Kun hiän kyläneuvoston puheenjohtajalta kävi puunvetajöä kysymässä, ni puheenjohtajan sijahini sano:

— Ei ole heposie, kaikki ollah metsässä. Vejä itshe!

— Miän pitäy valmistautuo puolustamah neuvostomoata, Karjaloa. Miän pitäy lujittoa Oson työtä, soaha siih enemmän jäsenie da perustoa sotilaspiirilöitä. Jokainuon kollektivistin da metsätyöläisen pitäy osata käyttöä asetta, jokahisen pitäy kyetä puolustamah rakennustyötä...

Hilipän Moarie kuunteli puhetta da katsho ohjelmoa da ajatteli itshekseh:

— Valmistautuot, valmistautuot, kuitenkin tämä neuvostovalta mänöy vielä selälläh. Tulou se vielä toiniki valta. Ei se miun velli tässä toissa piänä tyhjäh sanon, jotta vielä tshikko-seni tulemma sinne Karjalah kun jouvumma.

— Jokohan tuo ennätti rajan toakse, hiän tuumi da katsheli ympärilläh. — Ihan on vatsha koholla, päivitteli.

Kun nuoret alettih tanssie, ni Marfa istu ovensuuskammille da ajatteli poislähtyö. Hänestä tuntu olo toas ylen ikävältä.

— Mänenkö mie vain olen mänömättä? Jos mänen da mitä tulou, ni vet Seppo piän katkoau.

Kun hiän tätä ajatteli, ni vielä enemmän rupesi työntämäh häntä pahah päin. Hiän kiäri shaalin korvillah, pani palttoseh kiinni da läksi hilläkkaiseh pois, jotta ei ni ken kuulis eikä näkis.

Nuoriso tanssi da piti iloa. Pyörittih piirie da leikkijä leikittih. Siitä toas tanssittih. Pois lähtiessä pojat katsheltih mielitiettyjäh pimies-sä sintsoassa.

— — —
— No, ka mitäpä sie tsikkon nyt näin myöhäseh kylässä kävelet? Moarie selvästi näki Marfan silmistä, jotta hiän on itken, kun silmät oli vielä vesikierteissä. Hiän tahto loadiutuo semmoiseksi, jotta ei muka ni mitä huomoa.

— Kun en tiijä, mintäh ollou semmoini ikävä, en soa ni missä rauhoa, sano Marfa hyvin pahoilla mielin da istuutu piisin luoksi. Piisissä paloa loikotti hyvie honkasie halkoja, loitos annettih ne valkieta da lämmintä.

— Miehän siula sanoin, jotta kyllä sillä Sepolla on ihan varmasti sielä Kuntikylässä tahi jos missä muussa kylässä — tahi siellä metsäparakilla toini mielitiettävä, kun ei enämpi käy kotih. Semmoiset ne moailman kiertäjät ollah.

— Joko siula tshikkon on lehmä poikin? kysy Moarien emäntäakka, kun oli ennättän loatie kolme poklonoa syömästä piästyö.

— Kun miän lehmät stiiriyvyttih seisomah, ni kun koko talvi stojotetah, sano hiän lisäksi.

— Ka miula jo poiki toissa piänä, — vastasi hänelle Marfa da siitä toas alko kuunnella Moarieta.

Halot alettih paloa jo loppuh. Lampussa kun ei tulta ollun ni pirtissä alko tulla pimiempi da pimiempi. Lopulta ei jänyn piisih muuta kuin palavat hiilet.

— Sie nossa lempie! — neuvo Moarie Marfoa siinä melkein pimien piisin luona.

— Sehän on ilkieta da pahoä, — sano Marfa da vapisi.

— Ka eihän sitä ni ken tiijä! Kyllä se siitä rupie siusta tykköömäh! Ei juoksentele niinkuin nyt.

Kun Moarie tätä selitti da koitti vakuutella Marfalle, ni hiiletki oli jo sammuttu. Ei ollun piisissä muuta kuin muutama kyven. Pakkani pomahutti pirtin salmoh. Moarie ihan säpsähti. Järveltä kuulu semmoista pakkaslumen narinoa da jalaksen kitshuutusta. Kun Moarie katsho ikkunasta järvelle, ni näki hiän kun ken matkamies lienöy ajan heposella kyläh päin.

— Ka mitenpä mie sitä nossan, — myönytteli hätähisenä Marfa. Reki alko kitshata jo aivan rannassa. Moarie da Marfa issuttih sammunehen piisin luona eikä ruohittu hoti ni henkie piästöä.

— Ken hiän lienöy ollun, ei ollun miän kylän rahvahie. Sivu ajo, sano Moarie ikkunasta tultuo.

— Siun pitäy nyt yötä myöten mennä Arppinan luol!

— Yöllä silma ei ni ken niä eikä kuule. Vet nyt ei ni koiraista ole pihoilla.

Marfa kiäriyty shaalihis da läksi Arppinan luo. Ensin mäni kotihis da toisesta huonehesta ikkunan ovihavon välistä löysi avoamen da alko avata pridoaneilipasta.

— Kenhän tuo tulou, pölästy Marfa, kun huonehissa mi lienöy risahtan.

— Ihan oli jalat kateta.

— Totta ne korvat valehtelou, — ajatteli hiän itshekseh da avasi lippahan.

— Tästä hänellä piisoau, otti Marfa nyytysen, pani lippahan kiinni (avoamen jätti suilla) da läksi yön selkäh.

— — —

— Hospodi isussa, kenhän tuo yöllä, pölästy Arppina kun unesta läpi kuuli niinkuin ois ken lienöy hiljakkaiseh koputtan hänen sintson oveh. Kohotti vähäsen piätäh odjoalasta da kuunteli tarkemmasti. Hiän oikien kiän sormilla veti paikkaa vähäsen korvan toaksi, pani oikien silmän umpeh da siinä vuotti.

— Avoa, Arppina, — kuuli hiän ihan varman iänen. Hiän nousi siitä malittasanan keralla da läksi ovie avoamah.

— Ka mitä sie kullasta kuvattuiseni näin myöhäh kävelet?

— Ei hyviä mieltä tullun, alko hykerrellen kämmenieh hierou vassakkah, kun näki jotta Marfalla on tavallini nyytti kainalossa.

Kun Marfa ennätti selittöä asjah, ni Arppina alko halteissah kävellä da paissa yksinäh mitä lienöy. Marfasta tuntu, jotta nyt mänöy pois tolkultah koko ihmini. Silmät oltih piässä niinkuin kuoliella, kiät oltih koukussa da sormet käppyrässä niinkuin syötärakalla. A kun hiän siinä lattiella kävellä siiputti, niin tuntu kuin ois koko pirtti liikkun paikaltah.

— Noh, kun nyt mänet kotihis da kun konsa Seppo tulou kotih, ni ota omoa vertas da karvojas da syötä niitä hänelle. Tshoajun kerallaki voit syöttöä ka parempi on marjapiiroan siämessä. Sitä hiän ei huomoa, vaikka ois hauvin silmät.

— On hyvä, jotta tulou vähäsen lunta, jälet peitty, — sano Marfa kotih männessäh, kun ulkona häimö lunta.

— Kyllä se Seppo nyt obrattiutuu, sano hiän moate ruvetessah.

X.

— No nyt mie piäsin kokonah sieltä metsästä, — sano Seppo vielä siinä ulkona suksie jalasta heittäössä Marfalle, kun hiän sattu olomah siinä halkoja pirttih ottamassa.

— Piäse tahi ole piäsemättä, — ajatteli itshekseh Marfa.

— Kyllä sitä kestiki liian pitälti, sano hiän kuitenkin.

— Moshet hiän vielä parenou, yritän vielä kestää, en loaji tshuuduo, ajatteli Marfa kun Seppo toas ilosena istu.

Päivä kiertäy taluo ympäri jo viijettä kertoa. Seppo min aikoa on koissa pakajau vain kotiasjoista, norman soannista da semmoisista. Marfasta näyttäy, jotta Sepolla ei ole hänelle ni mitä semmoista sanottavaa, mi häntä vähän lauhuttais.

— — —

— Min kera nuo piiroat on loajittu? kysy Seppo siinä huomeneksella tshoajuo juuvessa Marfalta, kun ensimmäistä kupillista koato ploskahas.

— Joko hiän tietäy mitä? kysy Marfa itshel-täh. Vet ei ni koirani tiijä ni mitä. Onnakko se Moarien emäntäakka biessa on häklännyn,

kun lienöy vain unimielissäh kuullut miän paki-
nan. Siitä hiän vähän tuli rohkiemmaksi da sano:

— Marjan kera, Seppo, syö! sano da työnsi
luotoa lähemmäksi.

— Kun piti vielä tuommoisih seikkoih
ruveta. Kun saisin pois tuon piiroan, jotta
Seppo ei huomoais, ni ois parempi.

Häntä vaivasi semmoini pelko, jotta hiän
ei ole vielä sitä ni ijässäh tunten. Selkänah-
koa viili niinkuin tyltshällä veitsellä.

Hiän kuitenkin puri hammasta da ajatteli:

— Anna hiän syöpi, tottapa silloin ei juok-
sentele kylyä myöten niinkuin piätöin pokko.

Hilipän Moarie oli jo sinä piänä, kun Seppo
tuli kotihis, sanon kylällä, jotta Marfa on suo-
rinnun piettämäh Seppuo. Siitä kylällä mat-
kasi semmoini juoru, jotta ei ni pöksissä
svetinöä ollun.

— Nyt se mänöy! hypähti Marfan rinnassa
niin, jotta vähällä iänen piästäy.

— Kaikki on hyvin, ei soanun tietöä, huo-
kasi hiän, kun Seppo söi niinkuin nälkähini ahmo.

— Nyt kun Marfa nosti lempie, ni vielä
enemmän rupesi toisie tyttöjä tavottelomah, —
supissah akat iltamissa ollessa.

— Eikö hoti ken pakaja tietohuimisesta?
koitti Marfa kuuloissella iltamissa istuossah.

— Kun ei ni mitä ois enämpi sattun, ni
kaikki ois hyvin.

*

— Mitä sie olet tiälä sillä aikoa roatan,
kun mie olin metsässä? kysy Seppo kylästä
tultuo lepopäivän iltana.

— Mie en ole roatan ni mitä semmoista pahoä, — sano Marfa varmana, jotta ei ni ken tiijä hänen töistäh. Kuitenki hiän ajatteli, jotta moshet buit on mistä ugodno soanun tietöä kaiken, se näky Sepon silmistäki.

— Miula justi tänä piänä sano puolueh-jatsheikan sihteeri, jotta sie olet käynyn tietohutta etshimässä Arppinalta.

— Sano, oletko miula mitä konsa syöttän semmoista pahoä? nousi Seppo stuulalta da otti Marfan vasemesta kiästä.

Marfa ajatteli ensin kieltöä kaikki, a siitä toisekseh smietti:

— Mie en ole ni ijässäh Seppoa valehel-lun, rupienko mie nyt valehtelomah? Ei, en!

— Olen! sano Marfa niin varmasti, jotta ihan itsheki sitä pölästy.

— Kun tämmöistä piisoais koko ijäksi, ni en välittäis Seposta, enkä ni kestä, mänisin vaikka hornah, tunsi hiän itsheh nyt niin lujaksi.

— Oblesenja olet! sano Seppo matalalla iänellä da laskeutu stuulalle. — Piessan koalu, sano hiän jo melkein itseksheh.

— Jos mie hänen ajan pois talosta, ni toattoh ei ota kotihis, jos jätän tänne, ni ijäksi rahvahannakroa piisoau meistä molommista?

Siinä harmissah istu Seppo da ajatteli pitän aikoa tuota asieta. Hiän muisti Haukiniemen matat, muisti sen suloisen kuukauven, min hiän Marfan kera yhessä vietti Haukinie-

messä da sen vuuven, mi hyö elättih hyvin Mäntylahessa. Hiän muisti kaikki — muisti Marfalle antamat lupaukset da vannotukset. Tiesi, jotta Marfa oli hyvä ihmini. Kaikki hiän muisti. Hiän nyt ei voinun olla stuulalla, läksi siitä kävelömäh ies toas lattiella da kynsi korvallistah:

— Ken sanois, mitä miun pitäy nyt roatoa?
— hiän ennätti vielä itsheltäh kysyö.

— Mäne, eläkä tule ni konsa! Nossa lempe moailmalla, sielä sopiu liikkumah! otti Marfan käsipuolesta da työnsi ovelle.

Seppo aivan hermotta lankesi stoloa vasse da veny siinä pitän aikoa. Kun nousi, ni etshi shkuapasta paperie, tshernilöä da rutshkan, alko kirjuttua. Näppäräiseh hiän kirjoitti.

Seppo ei sinä iltana käynyn ni missä. Ei hoti pistäytyn ulkonakana, jotta ois nähyn kun Marfa vielä myöhällä yöllä istu da nyyhkytti hiän talon vajoilla. Ei hiän ajatellun ni mitä. Hiän ei voinun, eikä soattan ajatella. Hiän istu vain da paikkaseh reunalla pyyhki kyynele.

— Olenkohan mie mistä lankennun, vai mi miula oikein on tullun, — siinä hiän yksinäh pakasi. Pihalla sato lunta da se vielä enemmän loati pimiemmäksi moailman. Muutama tähti pilkisti pilvenhattaran ravosta yksinäisenä.

— Seki on eksyn sielä taivahan kannen alla, tuntu Marfasta.

— Silmäluomet on puhalluksissa, olenko mie ollun ampujaispesän luona? Kulmie pakottau. Miksi miun silmät näytetäh niinkuin

vejestä läpi? Kassat on riitshauvuttu, tuuli sevottelou niitä vielä enemmän. Nyt ne kohotah yhessä tuulen da lumen kera. Puolistubnit on lunta täyvet da varpahie pakkani näpistelöy.

Häntä alko puistoa vilu.

Kun hiän selviyty, ni korjasi vähäsen tukkoah da läksi kävelömäh Haukiniemeh päin.

— Kiestingin piirin kansanoikeuvelle, luki posti-Anni huomeneksella postilaatikkoa avatessah, kun näki semmoisen kiirehesti töheretyn kovertin.

*

— Kuule, mäne sie velli, Kundoserov, tuonne prokuraattorin luoksi käymäh da kysy häneltä, jotta mimmoista pakkotyötä sillä Marfa Issakovalla on annettu, da kysy missä hiän sitä täyttäy!

— Kiestingin nuorisopiirikomitejan sihteeri hyvin vakavana esitti Haukiniemen jatsheikan pöytäkirjan otetta Kundoserovilla da toimitti, jotta tästä pitäy ottoa selvä.

— Kyllä ne pojat sielä loatiu päätöksie, ei tarkasseta asieta, vaan summamutikassa piätetäh piättömie, — harmistunehena käveli Juho latetta myöte puoleh da toiseh tätä asieta ajatellessa.

Kaunis kevätpäivä paisto Kiestingin Toimehpanevan komitejan ikkunoista siämeh. Kun Juho katsho ikkunasta ulos, ni näki hiän kun kaksi autuo tulla hyryytti Louhelta päin.

— Toini auto on täysi kakroa da muita siemenie a toisessa autossa näkyy olovan postie da matkamiehie, ajatteli siinä yksinäh. Arttelin rahvas heposineh oltih kylvötöissä pellolla. Toiset levitti tatehie, toiset kynti, kylvi da astivoitsi. Siinä aivan Toimehpanevan komitejan talon luona sahasi halkuo kaksi naisparie da ken lienöy mushikka ollun pölkkyjä halkoamassa.

— Ka se kuuluu olovan tiälä Kiestingissä, se Marfa, puita sahoamassa tähän taloh, — sanoi Kundoserov prokuroorista tultuoh.

— Se prokuroori sano, jotta hiän on ihan vapahana, käypi vain sahoamassa puita päivällä, a illalla ei roa ni mitä.

— Kiestingistä vain ei soa lähtie pois ennenkuin on täyttän tuomioh, lisäsi Kundoserov.

— Vain niin, — hymähti itshekseh Juho.

Päivä paisto jo täyveltä terältä. Arttelin työmiehet mäntih päivälliselle. Da i Toimehpanevasta komitejasta usiemmat lähettih.

Juho istu da ajatteli:

— Illalla miun pitäy nähä sitä Marfoa da kysellä tätä asieta.

— — —

— Ken silma on neuvon semmoista roata-mah? kysy Juho Marfalta illalla, kun hyö piirikomitejassa issuttih.

— Vieläkö milma tiäläki käyväh tutkimah? ajatteli Marfa, kun oli jo muutenki kylläni, ihan nahkoa poltti, oli kuin tulihiiilien piällä.

— Hilipän Moarie, sai hiän kuitenkin sanotuksi.

Juho ei voinun muuta kuin puissella piätäh, kun kuuli jotta Hilipän Moarien kynnet on pelissä.

— Elä sie varaja ni mitä, sano kaikki niinkuin on, enhän mie mitänä pahoja siula toivo! tyynnytteli häntä Juho, kun näki jotta Marfa on kovin rauhaton.

Marfa siitä vähäsen rohkautu da alko katshuo joskus Juhollaki silmiin. Hiän näki, jotta Juho on vakavana, mutta ei hiän Juhon silmissä mitänä pahoja huomannun.

— A annettihko siula nuorisoliitosta jos mitä työtä sielä Mäntylahessa ollessa, — muutti Juho päkinan juoksu.

— Ei annettu ni mitä. Sanottih, jotta kun kaikki kotiuvutah, ni siitä katshomma. Totta pa ne ei kotiuvuttu kaikki ni konsa, kun ei milma kutsuttu kokouksiin eikä muuh työh.

— Mitä tuommoisellaki asiella on virkoa miun asien kera, ajatteli hiän itshekseh da ihmetteli.

— A neuvoko silma Seppo mih työh? jatko Juho kyselömistä.

— Ei hiän neuvon ni mitänä. Ei hiän miun keralla äijöä paissun. Aina vain semmoisista talousasioista hoputti.

— En hoti ruohtin ni iltamissa käyvä, kun Hilipän Moarie sano, jotta naiset ei soa kävellä iltamissa ilman miestä. Ei se Seppo milma kieltän, ka mie ajattelin, jotta hiän kiruou kun tulou, jos mänen, alko hiän rohkautuo.

Marfa kertoi nyt kaikki, kun jo hiänki huomasi mitä varten Juho rupesi tämmöisie asioja kyselömah.

— Siun pitäy nyt tulla jälelläh ihmisih, — sano Juho, — pitäy ruveta käymäh nuorisokokouksissa, näytelmäpiirilöissä da muussa yhteiskunnallisessa työssä.

— A sie, Kundoserov, mäne tutkimah tätä asieta sinne, missä se on tapahtun, sano Tervo vielä kun Marfa oli sisällä.

*

— Mistä nuo nuorisoliittolaiset tiijetäh noin äijän kaikista asiyoista. Eihän sielä miän kylässä miun ollessa paistu mitänä sabotaashista da organisatoorisesta lujittamisesta. Miun pitäy ottoa tuosta parempi selvä, mietti Marfa nuorisojatsheikan kokouksessa, kun hiän nyt oli pitästä aikoa sinne tullun.

— Antoathan kun mieki sanon sanan, — kysy Marfa puheenjohtajalta siinä Kiestingin klubilla.

Kaikki ihmeteltih, jotta mitähän tuo nyt osoau sanuo.

— Mie vasta nyt alan ymmärtöä oikein nuorisoliiton tehtävie. Kun mie olin vielä nuori, ni mie kyllä halusin osallistuo vaikka mih, vain miula ei ollun tietuo. Nuorisojatsheikka ei voinun milma kasvattau da sentäh mie jäinki siitä pois. Ei ni ken tahton milma kothotta tietoloissa. Vasta tiälä mie olen piäsyn tuntomah mitä pitäy roatua. Tiälä mie vasta ymmärrin senki jotta miehilläki on yhtä suuri velvollisuus avustoa naisie...

Marfa vähäsen poikkesi oikiesta asiasta mi oli käsiteltävänä, vaan kaikki sentäh kuunneltih, kun hiän sano. Siinä hänen reunassa työtö nyvittih toisieh da pojat sielä takana kallisseltih piätäh da sanottih:

— Vot on kehvelillä suplinki.

— Kun mie tiältä piäsen, ni mänen omah kylähäni da rupien roatamah yhessä toisien nuorisoliittolaisien da kaikkien kolhosnikkojen kera.

*

— Sitä biessoako sie Simanan livana irvotat, ei hiän ole ni yhtä pahempi toisie ihmisie da tyttölöitä, kiivastu siinä Timon Anni kun livana rupesi nakramah klubilla männessä Marfan nähtyöh.

Nuorisoliittolaiset sielä ruvettih pitämäh kokousta kun nuo korjuutyöt ei alettu männä niinkuin ois pitän. Da oli heilä vielä muutaki asieta kokouksessa. Kun oli lepopäivä, ni klubilla tuli äijän muutaki vanhempoa väkie kuuntelomah nuorien pakinoa.

— Kylläpä on punanurkkaraiska männyn huonoksi, muisteli Marfa sivu matatessah.

— No tulouko ne tänä piänä ne iltamat, kysyi Nikitin Sergei Timon Annilta siinä ennen kokousta.

— Ka tulou, tulou da i vielä bufetin kera.

— No, no, hörähytti Sergei da läksi tapakalle.

Klubilla oltih jo kaikki nuorisoliittolaiset, kun Timon Anni avasi kokouksen da esitti valittavaksi puheenjohtajan da sihteerin.

Nikitin Sirgei, kollektiivitalouden sihteeri, selitti arttelin tilasta da vielä erikseh viljan-korjuusta.

— Vilja meilä on nyt korjattu da puituki on loppupuoleh, ka vielä on potakkoa moassa vähäsen. Se miän pitäy soaha ruttoseh pois, jotta ei jäis lumen alla. Kandidaattiryhmässä piätettih, jotta tänä iltana vielä järjessämmä talkoot da nossamma kaiken potakan yhellä kertoa. Nuorisoliittolaisien pitäy tätä asieta kannattoa. Kohta tulou kyläläisien kokous da siinä on kysymys niisi esillä. Mie ajattelen da toivon, jotta nuorisoliittolaiset käyväh joka-hini tätä asieta auttamah...

Ei keskustelu pitköä aikoa keständen. Kaikki nuorisoliittolaiset sanottih, jotta potakat pitäy nostoa da i lähemmä ihan joukolla kaikki.

— Tottahan myö tässä semmoisen asien sproavimma, sano Simanan livanaki, vaikka hiän se aina oli vähäsen vastah joka paikassa.

— Toisena kysymyksenä on Marfa Issakovan nuorisoliittoh hyväksymini, ken se tästä tahtou käyttöä puhevuoron? kysyi kokouksen puheenjohtaja.

— Ka selittiät työ vähäsen, miten tämän asien keralla on, sanoi Stepanan livana.

Stepanan livana oli vähäsen jäänyt jälkeh ajasta. Hiän vasta tänä kesänä liittyy nuorisoliittoh, vasta toissa piänä sai kätehes ihan uutukkaisen jäsenkirjan.

— Marfa on ennenki ollut nuorisoliitossa. Myö olemma hänen erottan tietämättömyydessä, emmä ole tunten asieta. Piirikomiteja ei ole vahvistan miän piätöstä da sentäh oikiestah tämä ei ole nuorisoliitoh hyväksymistä, vaan entisen piätöksen peruuttamista, sano Timon Anni siinä stolan luona.

Anni otti jatsheikan entisen piätöksen da luki sen kaikille da siitä otti piirikomitejan byron pöytäkirjan ottien da luki senki.

Opettaja Juntuni ei jaksan olla enämpi paikallah, nousi ylös da sano:

— Sanoinhan mie teilä silloin, jotta viärin roamma kun erotamma, työ että milma uskon.

— Marfa on soanut oman opetuksen, — jatko Anni, — sen myö tunnemma. Nyt on hiän työjellyn arttelin töissä. Ei ole ni kellä moittimista. Työtä on roatan hyvin. Kolme kertoa on tämänki kesän aikana palkittu. Ei ole valittan vaivojah. On lähten yöllä, jotta päivällä. Marfa on ansainnut nuorisoliittolaisen nimen.

— Ka, hyväksymmä Marfan, hyvin on hiän roatan.

— Da i politpiirih osallistuu, kiirehti sanomah Stepanan livana kun näki jotta puheenjohtaja lyöpi pännän piällä stoloa vasse.

— Stalinilaini rynnäkkö, soitti radio koko illan.

— Stalinilaini rynnäkkö, oli suurilla puus-
taimilla präntätty klubin seinäh, kun Ohvon
Simana huomeneksella matkasi heinä arttelin
heposella.

— Stalinilaini rynnäkkö, karju Timon Anni da juoksi jokahisen talon luona, missä nuorisoliittolaisie tiesi olovan.

Ei hänellä ollut aikoa askelie lukie, juoksi niin äijälti, jotta vähäistä tupehtuu.

— Sinnekö hiikkurih nyt muuvan tuulispeä on mänössä. Juoksou niinkuin ois peä kolmantena jalkana, tuumi Kormilaisen Okafia, kun hänestä sivu matatessah tavotti kyynäspiästä. — Ihan tieltä koatau, päivitteli hiän da läksi kävellä kápöttämäh ielläh.

Anni juoksi. Ei hiän nähnyt männessäh Okafieta, eikä kuullut kun Nikitin Sergei koputti ikkunasta:

— Tule tshoajulle!

Eikä hiän kuullun kotihkana sivu matatessah, kun moamoh kutshu boavoshnalla.

— Mie ainaki lähen metsäh, jos vain työnnetäh, sano Marfa moamollah kokoukseh läh-tiessä.

Klubin vajoille oli tuiskuttat lunta. Harjanpurut oli justih ennätetty loppuo. Talojen pihoilla oli suurie kinoksie. Oli tulossa ylen kova pakkani. Ilma siesty. Ensimmäiset tähet alettih paloa pilkettä loittona moailman toisessa rannassa. Kuu nousi kylän takoa niinkuin suuri tahko. Järvelle päin ei ollut ni mityttäkänä jälkie, ei ni hiiren hyppyämöä. Oli ihan rasvatyyni. Klubin trovasta nousi paksu tervani savu suorah ylös da lieveni vähitellen rieskamaijon näkösiksi hattaroiksi järven piällä.

— Piemmä nyt puoluehjäsenien da nuorisoliittolaisien yhteisen kokouksen. Kenen valitshemma puheenjohtajaksi da sihteeriksi? esitti kandidaattiryhmän organisaattori Miitrei Jermolin.

— Jermolin Miitrei!

— Ka esittiät työ muita, mie vet vasta viime kokouksessa olin, tyhjäh yritti Miitrei toimittoa. — Ei tämä kokouskana pitälti kessä, ken hänessä ni i alkah, ni ei hartiet lapauvu, lisäsi hiän.

— Miitrein valitshemma da i siinä kaikki, eriköisesti nuorisoliittolaiset esitettih.

— No, kanin esittiät sihteeri.

— Nikitin Sirgei!

— Ei, emmä valitshemä Sirgeitä, hiän on jo puoluehjäsenkandidaatti. Valitshemma nuorisoliittolaisen. Pitäy olla tasa-arvosuus, kun kerran tämä on yhtehini kokous, esitti Ohvon livana.

— No, tasa-arvosuus, ni tasa-arvosuus, myönnytteli Miitrei.

— Myö valitshemma Marfa Issakovan.

— Hyväksytähkö Marfa sihteeriksi? kysy Miitrei.

Kun ei ni ken iäntäh piästän, ni Miitrei löi asien kiini da rupesi selittämäh:

— Aluekomiteja on julistanut Stalinilaisen rynnäkön metsätöissä. Meilä on suuret repeämät hakkuussa da ajossa. Ne pitäy korjata da täyttöä suunniltelma. Miän pitäy antoa kaksi kommunistie da viisi nuorisoliittolaista metsätöih rynnäkön ajaksi...

Kaikki kuunneltih niin hilläkkäiseh, jotta vaikka kärpäni ois lentän, ni seki ois kuulun.

Klubilla jo hämärti, kun Marfa nousi stolan luota da sano:

— Miän pitäy antoa kaikki nuorisoliittolaiset, mitä on miärätty, vaikka arttelissä on heitä vähän. Mie ainaki lähen yheksi sinne punktille.

— Kyllä mie soatan puuta koataa, pysyy saha da kirves kiässä da i rekie soatan laittoa, jos tarvitah, sano hiän varmuuveksi, kun Stepanan livana näytti epäilövän.

Olis vaikka kaikki nuorisoliittolaiset lähetty da i puoluehkkandidaatit sanottih, jotta kaikkien pitäy auttoa repeämän korjoamisessa.

— — —
— Metsästä ei pie tulla ennen, kun suunnitelma on täytetty, sano Miitrei heilä lähtiessä siinä klubin vajoilla huomeneksella. — A hyvyä joukkuo myö sinne metshäh antoma, ihasteli hiän, kun nuorisoliittolaiset da kommunistit lähettih aisakelloloissa da länkikulkusissa ajamah klubin pihasta.

— Myö sen täytämmä! sanottih hyö kuin yhestä suusta lähtiessä. Heposet lähettih umpie kulkoa borskuttamah. Alko jo päiväksi valota. Päivä nousi ruskiena niinkuin kumatshu pakkasen käsissä da alko vähäsen lämmittä Marfan käsiselkämöä, kun hiän istu heposen reissä da piteli ohjaksie käeissä.

— Monetta kertoakohan mie tällä järvellä nyt olen lähtömässä, ajatteli hiän itshekseh kun yhtäkkie reki rytkähti:

— Biessako sitä jalasta murtau, alko hiän kiroamah, kun reki oli jo aivan kylelläh.

Kun hiän piäsi lumesta da nousi rekeh, ni suimassutti hevoista ohjasperillä da sano:

— Ajatteletko sie, jotta nytki soat kluumie omie aikojas niinkuin Teppanan Onjussan keralla toahta vetöössä.

Punktin piälikkö niin mukavasti muhahti da kohotti puksujah, kun näki jotta sieltäpä taitauki tulla vereksie miehie meitä auttamah.

— Kaikki nuorisoliittolaiset da puoluehjäsenet pitäy jakua prikaadiloih, sano siinä hänellä puoluehjätsheikan sihteeri, kun hyö katshottih matkalaisie.

— Työn tuottavaisuus on kohotettava 14 fesmetrih hakuussa da 16 fesmetrih ajossa, tuli punktin tunnukseksi repeämän poistamisessa, suunnitelman täyttämiseksi.

— Minnehän tuo naini on mänössä? Onko-han se tuon miän kirjanpitäjän morsian, vai ken se on, tuumi vanhempi kymppi Subov siinä huomeneksella, kun iskurit oltih metshäh lähössä. Siih hiän vielä lisäsi:

— Da kun sillä on vielä polkkatukka.

— Ka elä sie kuvatus sillä keinoin pakaja, nehän on niitä nuorisoiskuriloita, veti hänelle kättä suun piälle punktin piälikkö.

— No-oo, vain niitä ne on, veti harvakseh Subov.

— Kun sillä vielä kaiken muun lisäksi on miehien puksut jalassa, ei hiän voinut imehtäh hallita.

— Kestäyköhän tuolla prakut koko aijan? sano lupuksi da hiänki läksi metshäh kun kaikki toiset oli jo mänty.

Punktilla oli nyt hiljaista. Ruokalasta vain kuulu, kun kokki sielä pilkko puita da laitto tulija hellah. Konttoralla piälikkö da kirjanpitäjä roattih omija töitäh. Kaunis päivä alko paistoa ikkunasta.

— Kylläpä ne iskurit ottauki nyt veresviäs-täh. Tuntuu niinkuin ois koko moailman väki metshiä rysyyttämässä, tuumi punktin piälikkö siinä normalappuloita kirjuttoassah.

— Ka otetah, otetah, kohotti kirjanpitäjä vähäsen piätäh taapeliloista.

— A sano sie, mitä miän pitäy roatoa tuolla Simanan Ontolla, kun se viime viisipäivällä veti vain 5 fesmetrie päivöä kohti? Siltä jäipi tänä talvena se suunnitelma täyttämättä, epäili kirjanpitäjä.

— Normoa pitäy antoa hänelle vain sen mukah, miten ajau tukkie.

— Ka se on yksi asie, a toini asie on se, jotta suunnitelma jäy täyttämättä.

Ka kun ei täytä, ni tottapa itshe i vastoau. Hänellä on sanottu, jotta kiintien tehtävän täyttämättä jättämisestä joutuu oikeuteh.

— Katshuot työ kun kylästä tulou kaksi hevoista, mitähän nuo nyt tänne tullah, ehätti jatsheikan sihteeri metshästä tullessah.

— Tuloupa kyllä, da vielä arttelin ainuot heposet, sano kirjanpitäjä.

Punktin piälikkö da jatsheikan sihteeri ruvettih keskenäh tshuhuttamah mitä lienöy, a kirjanpitäjä roato omoa työtäh.

— Kaksi poroa, sata kiluo kaloa da kolmesatoa kiluo potakkoa, merkitshi kladovshikka kirjohois.

— Toas piäsemmä muutaman aikoa pyvältämäh paremmin normien puolesta, sopotti hiän kladovoin ovie lukkuh pannessah.

— Tänä piänä toas keitämmä hyvän liharokan metshämiehille, sano hiän konttorah tultuo.

Päivä jo viijettä kertoa laskeutuu tuon metsälammin toakse. Ilta myöhä. Metsästä kuuluu aisakellon porinoa da kulkusien helinöä. Metsämiehiän sukset niin kiirehesti kahissah iltalumessa.

— Ka johan nuo metsämiehetki tullah, katsho ruokalan emäntä konttoran ikkunasta da läksi juoksomah ruokalah.

— Toas kun kaikki ennätettih tulla tähä pihah, jotta ei ni jalan tietä ole enämpi da kävellä siipuutetah niinkuin smotruloissa, kiirehti hiän männessäh da pujitteleutu rekilöijien välistä. — Pitäis soattoa ruttoseh rokkoa jähtymäh.

— Sinnekö piessah se kapusta on hävinnyt? hätäili hiän kiirehissäh.

Yksi purpetus vain kävi stolan ympärillä.

— — —

— Terveh Marfa, missä sie olet ollut, kun mie silma olen etshin. Kavoiit niinkuin tina liettieh, hoputti Sirgei kun sai Marfan käsihis syömästä piästyö.

— Ka sie vasta olet villiityn, työnsi Marfa häntä kiälläh loitommaksi, kun Sirgei ihassuk-sissah ihan kaklah juoksi.

— Joko sie olet katshon kilpailun tauluo? kysy Sirgei kun vähäsen rauhottu da ajatteli itshekseh:

— Naisen kiällä työntämini da piäh kola-
hutus aina rauhoittau silloin kun sattuu viä-
rällä aikoa sepiämäh. Tätäpä mie ennen,
hupsu, en ole tietän.

— Ka en, en ole vielä kerinnyn katshuo,
justih olen sinne päin mänössä.

— No sepä käypi hyvin, lähemmä yhessä,
ehätti Sirgei.

— Kyllä tuo Marfa on vielä sentäh aivan
täysi tyttö! smietti hiän männessäh.

— Ni tuon tähekö sie miula juoksit sano-
mah siitä taulusta? uteli Marfa kun näki jotta
Sirgein prikaadilla on 115%.

— No eikö sitä ole siinäki ensimmäiseksi
viisipäiväksi.

— On, on, sanoi Marfa myönnytellen.
— Mutta kyllä mieki vielä tuloksie parennan.
Tässä taulussa on miän prikaadi vielä toisella
tilalla, ka vuota vain ni kyllä myö piäsemmä i
ensimmäiselleki, sano hiän niin varmasti, jotta
Sirgei ei voinut sitä epäillä.

Marfa tuli vähäsen vakavammaksi da rupesi
itshekseh ajattelomah.

— A mi siinä oli, jotta myö emmä soanun
noir hyvie tuloksie, vaikka samanverta oli
ihmisie, eikä meilä heposetkana huonommat
ollut da samassa ruokalassahan myö syömmä?

— Toisella viisipäivällä miän prikaadi on
ensimmäisellä paikalla, sano hiän varmasti da
katsho Sirgeita suorah silmih, kun piäsi aja-
tuksistah.

Sirgei ei virkkan hänellä ni mitä a, itshek-
seh ajatteli:

— Kyllä sillä pahuolla on voimaa, kun se vain tosissah rupieu yrittämäh, koukisti hiän sormijah yhteh.

— Kun miula ois tuommoini akka, ni ei ois hätöä, vaikka tukkirekiki sattuis metsätiellä koatumah, smietti Sirgei.

Kun hiän tauluo tarkassellessa katsho Marfoa silmih, ni hänestä näytti, jotta ne on nyt vielä kaunehemmat kun silloin ennen artelin perustamista. Hiän tunsi jonkunmoista vetovoimaa Marfah, vaikka siitä nyt stalinilaisen rynnäkön aikana piti olla iäne piästämättä.

— Kun vielä tässä pitäy rynnäköijä. Semmoisie rynnäkköjä ei passoa ruveta ajattelomah näin kiirehenä aikana, puisteli hiän piätäh.

Satoi vähäsen lunta, pimie pakkautu piällä. Puijen latvoissa kävi semmoini vinkunta, jotta Marfasta tuntu kuin ois pyy vihellölyt sielä, kun hiän käveli klubille.

— Vielä ei ole kaikissa prikaadiloissa työvoima hyvin jaettu, työpäivie ei käytetä loppuh, lähetäh myöhä da tullan aikaseh töistä, piti selostusta puoluvohjatsheikan sihteeri tuotantoneuvottelussa.

Marfa kuunteli tarkkah da ajatteli:

— Se Maksiman Omelieki tuli metshästä kello 4 aikana päivällä.

— Se Karpan Huotiki läksi metshäh vasta kello 8 aikana tänä huomenessa.

— Lähemmä pois, ken tiälä nälässä rupieu olomah, sano Stepanan livana tässä toissa piänä.

Näitä tämmöisie puutteita hiän sieltä löysi — omasta prikaadistah.

Kun neuvottelukokous loppu, ni läksi hiän prikaadih luoksi da smietti:

— Konsahan tuon Stepanan livananki suu soahah täyttymäh.

— Mitä työ tyhjä riitelettä paremmista da pahemmista palstoista. Näillä palstoilla pitäy miän täyttiä suunnitelma, käveli hiän prikaadih parakin lattiella puoleh da toiseh.

— Työh pitäy lähtie aivompah da tulla myöhempäh da vot ni i soamma niinkuin Sirgeinki prikaadi, neuvo hiän.

Huomeneksella jo kylmäsen aikana oli hiän mänössä. Oli tyni keväthuomenes. Lumi oli kylmän niin lujaksi, jotta ois vaikka hirven juossa kestän. Prikaadi matkasi jälessä.

— Sie, Maksiman Omelie, rupie hakkua mah tuon Karpan Huotin keralla, a Teppanan Onjussa mänkäh katkojien da karsijien luo, sano hiän da rupesi työh.

Kiirehesti alko puista sortuo lumi da dija set lähettih hätähisinä lentelömäh puusta puuh eikä ni missä rauhoa soatu.

— Tämäpä vasta on aikoa, kun ei ni metshässä rauhoa soa, viäntäyty kontie pesäh laijalta katshomah da kuuntelomah.

Huuhkajaki heräsi eikä ollut aikoa tuukkamah.

— 120 %, ilmoitti kymppi illalla.

Semmoisie päivie alko olla aina. Marfa ei ni koko viikossa sanon Sirgeillä ni sanoa tuloksista, vaikka konttorassa kävi ilmoittamassa.

— Mie yllätän, ni enemmän pölästyy, ajattell Marfa.

— Noh, mitä sie nyt sanot, Sirgei? kysy Marfa kun hyö viisipäivän loppussa mäntih toas tarkastamah tauluo.

— Ka nyt voimma lyyvä kättä piällä. Niät-kö sie, jotta olen se mieki täyttän suunnitelmani, vaikka sie olet ensimmäisinä. Ei miula ole mieli pahana. Rutompah piäsemmä metsästä pois, kun täytämmä suunnitelman.

— Simanan Ontto on vetän vain 5 fesmetrie päivässä, katsheli Marfa sieltä taululta.

Sirgei toas sattu katshomah Marfah päin. Marfa oli päivettyyn da tullun vielä shomemaksi.

— Eihän se stalinilaini rynnäkkö kiellä rakastelomasta, kun suunnitelman täyttäy hyvin, hoksasi hiän da nakro itshelläh.

— Suoha stalinilaisen rynnäkön tulokseksi suunnitelma täytetyksi da mieltietty — ni sehän on jo melko hyvin ajettu näin kiirehenä aikana, löi hiän näppie.

— Kyllä se asie on alulla pantava, piätti hiän lopuksi itshessäh.

— Kyllä tuo Sirgeiki hyvin on sentäh roatan, ei voi moittie. Sehän piessa on vielä i kauniski. Näkö hänellä rusottau kuin oravuini, smiitti Marfa siinä taulukon luona, mutta siitä hiän yhtäkkie muisti:

— Etkö sie Sirgei ole soanun tietä, joko tänne puoluehjatsheikkah on tullun tietuo mi un anomukseh käsittelystä?

— En, en ole kuullun, en tiijä, mintäh viipynöy.

— A moshot hyö ei ni hyväksytä kandidaatiksi, lasetti Marfa ajatuksissah ihan kuin pettynehenä.

Tänä iltana oli väki kokoutun punanurkkah. Vuotettih iltamie.

— Kun ihan Kiestingistä soaten pitäis tulla näyttelijät, selitti Sirgei Marfalle da sano:

— Lähemmä vet smotrimah, mitä hyö näytetäh.

— No, totta kai, vaan luuletko sie miun fesmetrin selkäh kuivuvan, vetäsi Marfa.

Sirgei varustautu punanurkassa Marfan reunah istumah. Siinä hyö vuoteltih iltamien alkuo. Rahvasta oli jo punanurkka täysi. Sirgei nosti käteh Marfan olkapiällä.

— Anna hiän hänessä pitäy, eipä hänestä väri viere, tuumi itshekses Marfa. Hyö jo lapsesta asti tunnettih toiseh, niinkuin viisikopeikkaa, aina sovittih samaa tietä matkoamah, vaikka Marfa ei nyt arvannut Sirgein ajatuksie.

— Katsho sie Marfa, kehoitti Sirgei, kun mitä lienöy ylen vesselöä esitetty näyttämöltä.

— Katsho sie, kun armastelou, nyki hiän koko ajan Marfoa.

— No mitä tuossa on erikoista katsomista, lasetti Marfa yksikantah.

Sirgei ei huomannut kun hänen käsi oli sillä aikoa kohonnun da siirtyn Marfan kaklah. Se siinä niin mukavasti lämmitti Marfan olkapäitä, jotta ei hiänkänä välittän sitä työntöä pois. Da kun hyö loppun suote sitä kappaletta katshottih, ni Timon Anni sano:

— Ettäkö muuten tunne toisena, kun pitäy olla kaklakkah.

— Niin se tässäki kappalehessa kävi kuin muissaki: rimpuiltih rampuiltih da toiseh soatih, sano Sirgei iltamien loputtuo da katsho Marfoa yhellä silmällä.

Huomeneksella hyö molemmat oltih prikaadiloijeh keralla jo aikaseh metsäh mänössä.

— Kyllä tuo Sirgei taitau kelvata vaikka mielitietyksi, kun tätä asieta joutau oikein ajattelomah, tuumi Marfa matatessah. Hänellä oli muississa vielä illalliset näyttelijät da Sirgei. Hänen ajatus kierteli vain siinä, jotta Sirgei vissihki sen Timosen Annin keralla on hyvissä välilöissä. Ei hiän ruohtin sitä tuumoa enämpi jatkoa, kun Sirgei hänellä moate männessä oli sanon:

— Iskurit kävelläh iskuriloijen kera. — Vaikka iskurihan se Anniki on, juohtu hänellä mieleh.

— Miltähän tuntuis kun iskurit keskenäh mänis naimisih? oli Sirgei vielä siinä lopussa leikkien da uinohi sen jälkeh.

— Niin, miltähän se tuntuu, kun iskurit männäh naimisih, myhäili Marfa vielä metsäh männessäh. Siih hiän sen ajatuksen lopetti kun muisti jotta leikkiehän se Sirgei laskiki.

Joka iltä hyö nyt työstä tultuo ollah yhesä da starinoijah. Tänä piänä hyö ollah oikein hyväsiläh:

— Tänä piänä myö lähemmä metsäh viimeisen kerran tämän lumen aikana, tuumi Marfa metsäh männessäh da hyrähteli:

Haikotuttau, kaikotuttau
kainon miehen kainalossa.

Kolme viisipäivöä hyö nyt on roattu ilta-
mien jälkeh. Toas ollah kaikki punktilla. Nyt
hyö ei tänä keviänä lähetä enämpi metshäh.
Nyt valmistauvutah Haukuniemeh. Siinä kamp-
sujah korjaillah rekilöih da valjassetah heposie

— Myö olemma täyttän suunnitelman. Nuor-
isoliittolaiset da puoluehjäsenet meitä on
paljon autettu. Parhaimpija iskuriija on meillä
Marfa Issakova, Nikitin Sergei da Anni Pivo-
jeva, sano lähtöpuhiessah jatsheikan sihteeri.

— Heän käten annamme punktin punasen
lipun. Kantoah sitä korkiella, jotta ei ni ken
vois voittoa. Hyö ollah nuoret, hyö voijah
sitä kantoa da auttoa toisie.

— Elähän aja vielä, karjuu punktin piälikkö
Maksimian Omaliella, kun hiän suorisi jo aja-
mah.

— Ei ple vielä ni kenen lähtie, hiän va-
rottau.

Piälikkö nousi leviellä kannolla da otti sem-
moisen asennon niinkuin isäntämies ainaki da
sano:

— Paras heponi annetah parahampasilla
iskuriloilla da piäsetäh ensimmäisiksi ajamah.

— Ihan nakrattau, kun tuolla miän piäli-
köllä on puksuremmi kohonnut puksujen ylä-
puolelle da huotraveitsi rippuu ihan vatshan
piällä, muhahteli Marfa itshekseh.

— Lähetkö iskurin rekeh! juoksi Sergei
siitä Marfan luoksi da tarttu häntä vyötäsistä
kiinni.

Punktin piälikkö kohotti silmälasijah otshan piällä da katsho kulmijeh alta. Toiset oltih muhamaisillah da vuotettih mitä tästä tulou.

Marfa tarttu hänen kaklah da sano:

— Vieläkö sie jaksat milma kantoa?

Hänen syvänalassa mötkähteli niinkuin nakriskukon syötyä.

— Viepi siipuuttau niinkuin kokko jänistä, tuumaitshi vanhin kymppi Subov.

Piälikkö laitto punasen lipun heposen vempelheh. Sergei otti ohjakset käsihis da rupesi nykäsömäh hevoista kun jatsheikan sihteeri karjuu:

— Marfa! Marfa!

— Antoat männä, jotta kylylöillä kerkiemä, heitti sekah Subov.

— No meinoauko tuoki lähtie miän rekeh, ehätti Sergei Marfalle.

— En tiijä, mitä hiän hoamisteleutunou, sano Marfa da rupesi vuottamah sihteerie.

— Tässä on siula puoluveen kandidaattikortti, justi tuli piirikomitejasta.

— No johan nyt moailma repisi! riemastu Marfa.

Ensimmäisen kerran hyö Sirgein kera oikein kaikkien rahvahien nähessä toisieh seväti.

— Tämä ei ole tavallini metshästä lähtö, vaan tämä on suuri proasniekka kaikilla meillä, koko kylässä, koko piirissä da koko Neuvostoliitossa.

— Da vielä meilä siun kera, koitti Marfa avustoa Sirgeitä.

Aisakellot alko lauloa da tiuvut helissä. Metsä kaiku heilä vastah iltamyöhässä. Heposien pitkä jono matkasi niinkuin suuri kylä metsätietä myöten.

— Kyllä tämä tie on uhhoapoissa, miten hän myö piälitshi piäsemmä? epäili Sergei kotijärvie matatessa da katsho Marfah.

— On tässä mänty jo suurempienki uhhoapojen piälitshi, oli Marfa varmana da katsho suorah tietä myöten.

Printed in USSR (Russia)

Отв. редактор Эмэли Паррас

Техн. редактор В. Финберг

Кирия № 193

Уполномоч. Главлита № В— 715

Тираж 2000

Формат бумаги 82×110

4³/₄ п/л. Кол. зн. на п/л. 48,600.

Гос. тип. им. Анохина. Петрозаводск, Пушкинская 7

Заказ 488

Сдано в набор 15/XII-34.

Подписано к печати 21/V-35.

1874
L P. 00 W

17408
Hinta 1.00

VALTION KUSTANNUSLIIKE KIRJA
ГОСУДАРСТВЕННОЕ ИЗДАТЕЛЬСТВО КИРЯ
PETROSKOI 1935 ПЕТРОЗАВОДСК

H